

+тэлепраграма

№ 46 (308) 13 сіння 2002 г.

наша ніва

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

АНОНС

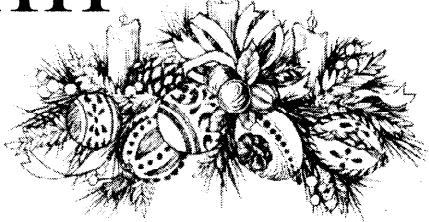
Калядны нумар "НН"

24 старонкі

Палітычныя, эканамічныя,
культурныя вынікі году.
Найлепшыя фатадымкі
году. Бастсэлеры году.
Мыльныя бурбалкі году.

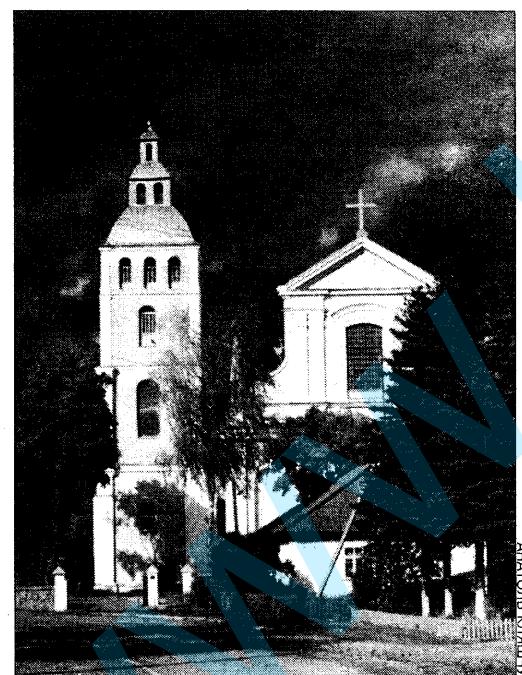
Сем апавяданьня на сем зімовых вечароў:

Уладзімер Арлоў, Наталка Бабіна, Райманд Карвэр, Севярын
Квяткоўскі, Леанід Мараўкоў, Вінцэс Мудроў, Вольга Такарчук.
Пытайцца ў шапіках ад 26 сіння. Вясёлыя Калядаў з "Нашай
Нівай"!

Фэст у Сьвіры

6 сіння ў мястечку Сьвір на Мядзельшчыне адзначылі 550-годзьдзе мясцовай парафіі святога Мікалая. Першы драўляны касцёл пабудавалі тут у 1452 г. Праз два стагодзьдзі пачалося ўзвядзенне новага, мураванага, які асьвяцілі ў 1671 г. У 1909 г. пабудавалі новую бажніцу. За савецкім часам касцёл зачынілі, а з пачатку 80-х у сінімі месцы ѹісці філіял Смургонскага заводу аптычнага станкабудаванья. Касцёл "аджыў" у 1990 г.

На ўрачыстасць сабраліся вернікі з мястечка і навакольных вёсак, прыехалі сінтары з Мядзельшчыны, Вільні, Польшчы. Імшу правіў даможны біскуп Менска-Магілёўскай архідыяцэзіі Кірыла Клімовіч. У Сьвір прывезлі блаславенне ад Яна Паўла II. А дзеци, якіх на сінцы было дужа многа, атрымалі падарункі "ад святога Мікалая".

Алесь Высоцкі,
Мядзел

Падпіску таньней

Нагадваем нашым сталым чытачам, што цяпер падпіску газета абыходзіцца таньней. Падпіску прымаюць ва ўсіх аддзяленнях пошты, а таксама на шапікі "Белсаюздруку". Падпісная цана на месец — 2043 рублі. А пры падпісцы на шапік "Белсаюздруку" — усяго 1360 рублёў. А газеты можна забіраць ужо ў чацвер!

Дык падпісвайцеся!

Падпісны індэкс 63125.

Шанцы — дзесяці

Апазыцыя вылучае на выбары маладыя кадры. Старонка 3.

Хутка вам есьці: фаст-фуд

Шэсць гадоў таму ў Беларусі з'явіўся першы "Макдоальдз". Тэма нумару. Старонкі 5—7.

Падарожжы на Новы год

Ад "Стаек" да Каталёніі. Старонка 14.

Гутарка з Міхалам Анемпадыставым

Аўтар "Народнага альбому": "Шчаслівы, хто мае сяброў-музыкаў". Старонка 12.

Наская крыжаванка

Упершыню на старонках "НН". Старонка 16.

ЗІМА ПАСЛОУ

Замежная палітыка Беларусі зьменілася, як надвор'е ў эпоху глябальнага пасцяленьня. Аднак дэльце яе рысы нязменна ўражваюць сёлета і розыньі ад папярэдніх гадоў. Гэта яе прагматызм і незалежнасць ад замежнай палітыкі Рэспублікі. Нашы дыпляматы гатовыя гандляваць хоць з Іракам. А піруэты на заходнім і ўсходнім франтах кепска прыхоўваюць тое, што нашы генэральныя міты адрознілі ад расейскіх.

10 гадоў таму беларускія пасольствы за мяжой здаваліся неверагоднай заваёвой маладой дзяржавы, новапрызначаныя паслы ў Менску туляліся ў гатэлі "Беларусь". Цяпер за съпіна — пэлая дыпляматычна гісторыя. Нацыянал-камуністы Краўчанка, вараг Латыпаў. Драздоўскі скандал, эпапэя зь місіяй АБСЭ (перамовы аб яе вяртанні маюць вось-вось распачацца ў Вене). А якіх паслоў бачыл дыпляматычныя раўты: хваласьпейцу беларускім жанчынам Фасе, гжэнчнага пана Козака, інтэлектуала і сябра інтэлектуалаў Машкевіча, зусім не жалезнью лэдзі Пірс. Ну, і Вік — белы бусел Вік, аздоба галерэі.

У Беларусь на тым тыдні прызначаныя два новыя паслы, два палякі: Тадэвуш Паўляк і Стэфан Шмялеўскі. Першы будзе прадстаўляць Польшчу, другі — Францыю. Апошні падаўся з старога роду Хмялеўскіх, толькі цяпер ягонае прозвішча вымаўляеца на французскі манер. Абодва — кадравыя дыпляматы, гавораць, сярод іншых моваў, па-расейску. Не па-беларуску, на жаль. Дыпкорпус пакуль ня вучыць нашай мовы. Гэта — адваротны бок беларускага прагматызму. Калі наша МЗС зь лёгкасцю ахвяруе вечным нацыянальнымі вартасцямі, чаму іх мусяць шанаваць іншаземцы.

Сярод новых беларускіх не-прызначэнняў — Казулін. Сярод прызначэнняў — Міхневіч (у Эгізат), Даўгаполава (у Армению), Варанецкі (у Славаччыну), Латушка (у Польшчу). Самых

моцных "гаспадарнікаў" наша МЗС накіроўвае на арабскі Ўсход, не на Захад. Былы прэс-сакратар МЗС — самы малады пасол у нашай гісторыі. Польскія СМИ з задавальненнем адзначылі яго як дыпляматата, што размаўляе па-польску. Усе — чыноўнікі постсавецкага, ужо не

абкамаўскага разыліву. РБшная бюрократыя.

Справаўды, гэта яшчэ не такая беларуская дзяржава, за якую аддавалі жыцці змагары-незалежнікі, але ўсё ж — дзяржава. Хай сабе пакуль без рамантызму і асаблівых прынцыпаў.

Барыс Тумар

Усе роўныя, але ёсьць раўнайшыя

Прадстаўнікоў
дэмакратычных партый і
няўрадавых арганізацый не
уключылі ў тэрытарыяльныя
камісіі на мясцовыя выбары.

10 сіння сакратар Цэнтравыбаркаму Мікалай Лазавік падвёў рысу пад фармаваннем тэрытарыяльных выбарчых камісій. У краіне створаныя 1673 камісіі, у якіх ўайшлі 13448 чалавек. Гэтыя людзі будуть атрымліваць заробак з разыліку сяродні па краіне плюс 10% "за шкоднасць". Налічвацца ён будзе за фактычна адпрацаваныя ў камісіі дні.

Сярод сяброў камісій 11% — моладзь да 30 гадоў, 56,46% маюць досьвед такай працы. Згодна з заканадаўствам, трэх суб'екты маюць права вылучаць кандыдатаў у камісіі: палітычныя партыі (і грамадзкія арганізацыі), працоўныя калектывы ды грамадзяніне праз збор подпісаў.

"Усе трэх суб'екты актыўна скрысталіся сваім правам", —

кажа М.Лазавік. Але чамусьці прадстаўнікоў дэмакратычных партый і няўрадавых арганізацый у камісіях вобмаль: адзін ліберал з АГП ды адзін сябар БНФ. Затое КПБ мае ў камісіях 21 прадстаўніка, Партыя камуністаў Беларускай — 19, партыя Гайдукевіча — 11, Народная Грамада — 5, Аграрная партыя — 2. Па адным чальцы маюць Беларускую патрыятычную партыя ды Сацыял-дэмакратычная партыя народнай згоды.

М.Лазавік кажа, што многія палітычныя партыі самі сябе занялі ў кут. "Найпершая памылка — вылучэнні кандыдатаў у камісіі рэспубліканскімі кіроўнымі органамі". У якасці прыкладу сакратар ЦВК прывёў гісторыю з Аляксандрам Фядутам, якога ў склад Менскай гарадской камісіі вылучыў рэспубліканскі камітэт арганізацыі "Яблока": "Мы жадалі б бачыць гэлага чалавека ў камісіі.

Працяг на старонцы 2.

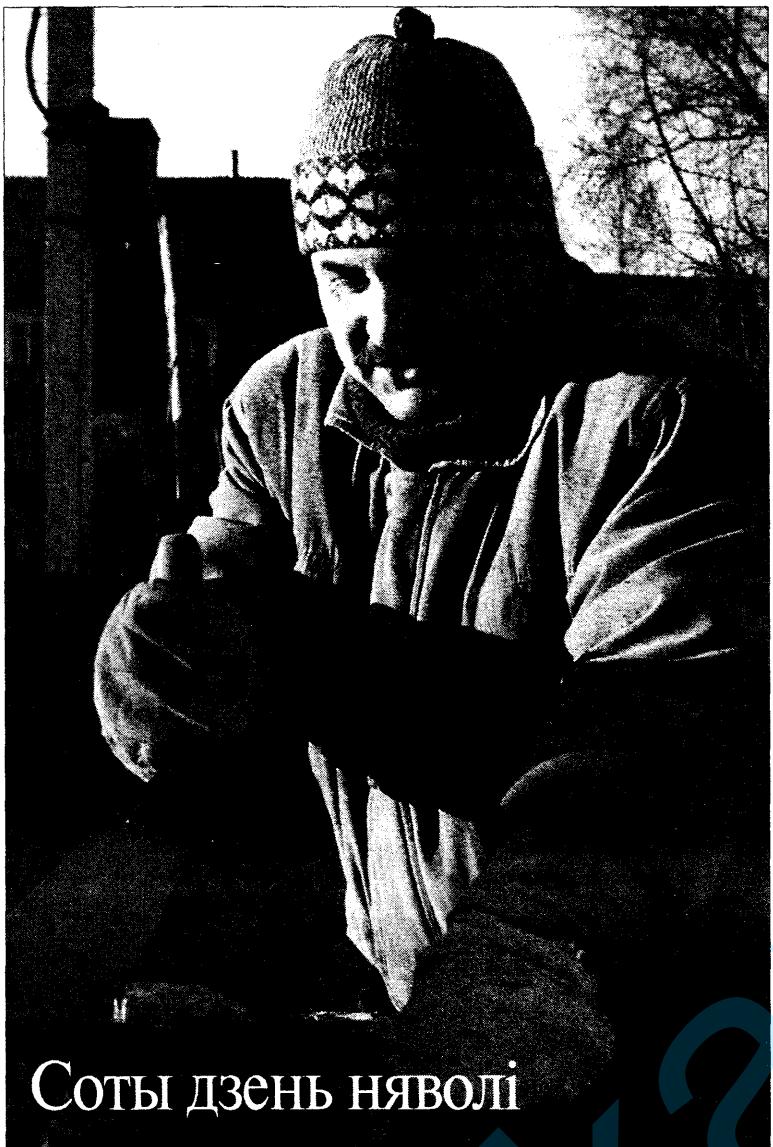
Самасуд

У Аршанскі РАУС прыйшоў 30-гадовы мужчына ды признаўся, што забіў чалавека. На першым допыце ён паведаміў, што ягоную жонку згвалтавалі, калі тая вечарам вярталася дадому з вясковага съвята. Назвала пачарпелая ѹ імя гвалтальніка. Муж сустрэў таго ѹ бязълюдным месцы, зьбіў да съмерці, а цела схаваў у склепе закинутай вясковай хаты. Праз тыдзень забойца паведаміў жонцы пра самасуд, яна ж параніла ісці ѹ міліцию прызнавацца. Пасыла ўдакладненіем дэталія злачынства адбудзеца суд. Хутчэй за ўсё, яшчэ адна сям'я з

дваімі дзецьмі застанецца без кarmільца.

Бесправоўны мурин

У Аршанскім рэгіянальнім цэнтры занятасці насельніцтва стаў на ўлік мясцовы жыхар — ураджэнец адной з афрыканскіх краін. У 1995 г. ён скончыў бібліятэчнае аддзяленіне менскага Ўніверсітэту культуры. Ажаніўся з аршанскай дзяяўчынай, атрымаў пасъведчаныне на права жыхарства. Але ўладкаўца на працу ня змог: ніяма вакансіяў. Цемнаскуры аршанец зьбираеца перакваліфікаўца ѿ мастера апрацоўчых работ.

Соты дзень няволі

Мікола Маркевіч, зьняволены рэдактар забароненай беларускай газеты "Пагоня", нарыхтоўвае дровы на "хіміі" ў Асіпавічах. Сінегань 2002.

Усе роўныя, але ёсьць раўнайшыя

Працяг са старонкі 1.

Але Фядуту вылучылі кандыдатам не ад гарадзкой, а ад рэспубліканскай арганізацыі. Таму ён не ўвайшоў у камісію, хаця там яго лічылі ўжо ледзь не сваім чалавекам".

Папрасіць няўдачлівага прэтэндэнта перарабіць паперы ѿ выканкаме, вядома, не здагадаліся.

Кіраваная дэмакратыя

У Партыі камуністаў такіх проблемаў не ўзынікла, таму ПКБ і правіла ѿ камісіі 19 чалавек. Прасыцей кажучы, першым ісці на выбары, трэба пачытаць Выбарчы кодэкс: якім бы дрэнным ён ні быў, закон ёсьць законы.

Адказны сакратар Управы БНФ Аляксей Кавалец пасъміхаеца: "Ня ведаю, што там у Фядуты і камуністаў, а нашых прадстаўнікоў секлы пад любымі падставамі і без падставаў. Мы вылучылі па Беларусі ѿ камісіі большін туды трапіў. Хоць нашы прадстаўнікі былі першымі ѿ съпісах і вылучаліся ад мясцовых

суполак. У нас ёсьць звесткі як з рэгіёнаў, так і з Менску, што складзены ўжо съпісы людзей, якіх у выканкамах называюць "дэпутатамі", — кажа А.Кавалец.

Магчымае непрызнаныне выбараў міжнароднай супольнасцю ЦВК ня дужа хвалюе. "Дрэнна, калі Захад не признае выбараў. Але ж не признаў прэзыдэнцкіх — мы неяк перажылі. Ну і што здарыцца, калі Захад не признае нікага сельсавету?" — пакеплівае сакратар ЦВК.

Стандартай німа

М.Лазавік ня ведае, чаму Беларусь адмовілася падпісаць Канвенцыю аб стандартах дэмакратычных выбараў краінаў СНД. Старшыня ЦВК Рэйнік Аляксандар Вешнякоў выказаў непаралічненіе, чаму Беларусь "у асобе прэзыдэнта раптоўна адмовілася падпісаць гэты дакумент". А.Вешнякоў мяркуе, што шэраг палажэнняў беларускага выбарчага заканадаўства трэба карэктаваць. Старшыня ЦВК Лідзія Ярошына апануе расейскаму калегу: "Выбарчае заканадаўства цалкам адпавядае Канвен-

Сымбалі Барані

Сесія Баранскага гарсавету (Аршаншчына) зацвердзіла гарадзкую сымболіку. Места займела ѹ першыню. Герб уяўляе сабой гішпанскі шчыт, у блакітным полі якога — срэбны кавалерскі крыж, пад ім — залатая злучына з выявай паляўнічага ражка. Сыцяг Барані — прастакутнае белае палотнішча з выявай гербу пасярод, у ніжній частцы сыцяга — дэзве гарызантальныя паласы рознай шырыні залатага і блакітнага колераў. Зацверджаная сымболіка блізкая да аршанскай. Ражок узяты з "малога" гербу Радзівілаў "Трубы". Менавіта князь Крыштоф Радзівіл у 1598 г. "залажыў на гасцінцы ад Барысава да Воршы места на Барані..."

Трагедыя праз гарэлку

У вёсцы Завельцы, што на Астравеччыне, 49-гадовы сын забіў бацьку. Абодва былі п'яныя.

Падарункі ад Бароўкі

Коліс Мар'ян Бароўка жыў у вёсцы Кумпяны Астравецкага раёну. Лёс склаўся так, што цяпер ён з жонкай і дачкой жыве ѿ Амэрыцы. На радзіму штогод прыяжджае адпачыць і... не з пустымі рукамі. Нядына ён прывёў для раёнай больніцы прыборы інтенсіўнай тэрапіі, апарат для абследавання цяжарных жанчынаў і мноства аднаразовых мэдычных прылад.

Мар'ян Вяягроўскі, Астравец

Брак дактароў

У апошнія гады ѿ больніцах Крычаўшчыны цяжка з дактарамі. Так, на амаль 45 тыс. жыхароў ёсьць усяго адзін акуліст. Раёну патрабуеца 140 дактароў, а працуе толькі 78, пры гэтым 30% з іх — пэнсійнага веку. Штогод на Крычаўшчыну прыяжджае некалькі дзясяткаў маладых спэцыялістаў. Але, адпрацаваўшы трэћі гады, яны звычайна ўцякаюць. Прычына — адсутнасць жылья. За дзесяць гадоў выканкам ня даў ніводнай кватэры для мэдычных работнікаў.

Андрэй Кузьмін, Крычаў

"Тэракт" у больніцы

Днямі ѿ Бялынічах з патасам адсвяткавалі 200-годзьдзе з дня

адкрыцця ѹ мястэчку больніцы. На ўрачыстасцях прысутнічалі кіраунікі мясцовых прадпрыемстваў і арганізацый, дэпутаты падзялілі прадстаўнікоў УКанаплёў, працаўнікі аблвыканкаму і абласнога ўпраўлення аховы здраўбы. А напярэдадні, прыкладна а 12-й дні, невядомыя асобы распірскалі ѹ прыбральні паліклінікі з газам, што выкарыстоўваецца для самаабароны. За хвіліны ўдушиліве зъмесціва балёніка распаўсюдзілася па ўсіх паверхах. Хворыя і мэдыкі пачалі моцна кашляць, задыхацца.

Давялося эвакуяваць людзей да адчыніць усе вокны. Ніхто моцна не пацярпіў, акрамя хіба што аглядніць: ім давялося тыя вокны наноў закліваць.

Ці плаціш за English?

Паміж бацькамі вучняў 2 "Б" клясы бялыніцкай СШ №1 з аднаго боку і дырэкцыяй школы ды кірауніцтвам аддзелу адукацыі з другога ўчэйца канфлікту. У школе зрабілі платнымі ўрокі ангельскай мовы. Раней грошай за навучанье не спаганялі. Гэта лягічна, бо прадмет уведзены ѹ школьнага кампания, гадзіны працы настаўніка затарыфікаваныя. Дыў у СШ №2 плаціць за вывучэнне замежнай мовы на траба. Абурыў бацькоў нават на кошт — 2800 рублёў у месяц. Яны паспрабавалі разабрацца ѹ сутуацыі і на свой зварот атрымалі адказ: урокі ангельскай мовы пераносіцца на суботу з павелічэннем аплаты, а дзеці тых, хто адмовіцца плаціць, пераўдзяцца з "спэцыялізаванае" клясы ѿ звычайнай. Людзі пададлішчыцца шукаць рады ѿ рыйваканкам. Паводле папярэдніх інфармацый, канфлікт будзе вырашаны на карысць бацькоў і дзетак.

Базыль Ліцьвіновіч, Бялынічы

Скрапі літары

На tym тыдні ѿ Бабруйску ад зладзеяў пацярпелі два помнікі. Невядомыя скрапі дзесяць літараў з каліровага мэталу, размешчаных на помніку воінам з мэмарыялу па вуліцы Менской. Таксама ѿ чарговы раз зынік надпіс на камяні-помніку "Ахвярам рэпрэсій".

Віктар Качан, Бабруйск

тыдзень нашага жыцця**Любові капец**

МЗС Расеі прапанавала "адкарэктаваць" дамову пра стварэнне саюзнае дзяржавы, каб канстытуцыйны акт не атрымаўся "адварваним ад рэальнасці з-за калізіі саюзнага і сувэрэнных за-канадаўства". Старшыня Думы Генадзь Селязньёў заявіў, што пара адмовіцца ад ідэі стварэння "саюзнае дзяржавы", амежаваўшыся "саюзам дзяржав". А наш кіраунік савету рэспублікі Аляксандар Вайтовіч на чарговыя інтэграцыйныя вячоркі на Печоры бурзе пропанаваў называць утварэнне "Саюзам дэмакратычных дзяржаваў". Гучала б, як баявы кліч: Старшыня Вышыншае Рады Саюзу Дэмакратычных дзяржав Аляксандар Лукашэнка!

Масква прыдумае нам гімн

Каля 20 варыянтаў гімну саюзнае дзяржавы праслухала камісія ѿ расейскай Думе. Ніводзін, на шчасце, не падышоў. Найлепшым палічылі твор расейскага поп-спявака Мікалая Баскава:

Встает зоря поднебесная,
Плывет чисты свет, словно музыка.
Рассвет встречаем вновь вместе мы —
Россия и Белоруссия.

У гэтым цырку браўлі ўзделі і беларусы, сядроў іх — намесніца міністра інфарматыкі Лілея Ананіч.

Дзень правоў чалавека

250 чалавек узялі 10 сінеганьня ўздел у акцыі, прысьвеченай Дню правоў чалавека. Пасля выступаў праваабаронцы Алеся Бяляцкага ды Зінаіды Ганчарыхі людзі рушылі з Кастрычніцкай плошчы да будынку КДБ, каб аддаць пэтыцыю з патрабаваннем высыгніць лёсі зынікі палітыкай. Акцыя скончылася тым, што А.Бяляцкому выпісалі позыв ѿ Цэнтральным РУУС. Там ён напісаў тумачальную і быў адпушчаны без складання пратаколу.

У Віцебску — дэмкааліцы
Дэмакратычныя сілы Віцебску (лібералы, сацыял-дэмакраты, "Зубр") утварылі перадвыбарны Камітэт грамадзкага дзеяньня "Віцебск". Разам з нацыянально-дэмакратичнай каліцыяй "Новая Віцебшчына — XXI ст." яны будуць змагацца на мясцовых выбарах супраць кандыдатаў ад "партыі ўлады".

Ірак признаўся

У дасце па зброі масавага зынічнія, перададзеным у ААН, Багдад признаў, што займаўся ѹ распрацоўкай. Аднак іракцы кажуць, што плянавалі стварыць не дараўнік атамнай, а танкую радыялягічную. Іракская апазыцыя тымчасам распачынае вучэніны на палігоне ѿ Вугоршчыне. А ЗША распаўсюдзіла дакумент, што тумачыцца стратэгічную абаронную дактрину краіны. Амэрыка пакідае за сабой права атакаваць ядравай зброяй любую краіну, якая ўжыве супраць ЗША зброю масавага зынічнія — атамную, хімічную ці бактэрыялагічную.

Шыльда Ірме Яунзэм

На дому №23 па менскай вуліцы Маркса адкрылі мэмарыяльную дошку ѿ гонар съпявачкі Ірмы Яунзэм. Латышка паводле паходжання, яна ў 1923 г. стала першай заслужанай артысткай Беларусі. Добра ведала беларускія песні, а ўвогуле выконвала песні народу съвету на 60 мовах.

Занялося ад начнога клубу

Пажар звышчынай частку гісторычнага цэнтра Эдынбургу. Доўга пажарны не могіць ўтаміваць агонь на вузкіх вуліцах. А запалаў сядрнічэвчы горад ад сучаснага начнога клубу La Belle Angele.

Мікола Бугай

ня толькі быў ѿ часе фармавання камісіі, але непазыўнай і надалей. "Што казаць, калі нават многія сябры нашай партыі — з тых, на каго можна націснуць. Самая неабароненая катэгорыя — настаўнікі; на аснове настаўніка будуть ія толькі стварацца камісіі, але менавіта іх будуть пхаты у дэпутаты, ставіць на чале саветаў. Напярэдадні рэфэрэндуму аб траецім тэрміне ўладзе знайдзі патрэбныя аднадушныя саветы, якія той рэфэрэндум падтрымавуць", — заяўіў А.Пахлопка.

Глеб Хмальніцкі

Да выбараў у мясцовыя саветы засталося трох месяцаў. 22 сіння распачнеца вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты. Большасць апазыцыйных партый і арганізацый абвесьцілі пра ўздел у выбарах. Яны імкнуцца правесыці сваіх людзей у мясцовыя саветы, каб гэтыя палітыкі здабывалі досьвед і заваёвалі аўтарытэт у выбаршчыкаў. "Свежая кроў" у мясцовых органах улады мусіць ажыўіць іх, стварыць перадумовы для будучага эфармаванья. Наступным крокам апазыцыйных сілаў могуць стаць выбары ў парлямэнт. Посьпех у іх кардынальна зъмяніў бы палітычную сітуацыю ў краіне, а магчыма, і аднавіў бы колішнюю раўнавагу розных галінаў улады ў Беларусі.

Што ж за людзі будуць прабівацца ў мясцовыя органы ўлады? З якімі праграмамі яны пойдуць да выбаршчыкаў? І, нарэшце, ці вераць яны ў сваю перамогу? З такімі пытаннямі мы з'явіліся да будучых кандыдатаў у дэпутаты, якія маюць намер балітавацца ў рэгіёнах.

Шанец – дзесяці

У гародзкі савет Мар'інай Горкі зьбіраеца балітавацца 27-гадовы Алеся Міхалевіч. Ён мае вышэйшую адукацыю — выпускнік юрыдычнага факультetu БДУ. З 2002 г. Міхалевіч узначальвае Менскую абласную арганізацыю Партыі БНФ.

"У мене маленькая акруга — крыху больш за дзіве тысячи выбаршчыкаў. Цэнтар акругі ётака — СШ №1, адзіная беларускамоўная школа ў горадзе, — гаворыць А.Міхалевіч. У мікраеёне жывуць пераважна маладыя людзі — большасць дамоў там збудаваныя як маладзёвя жыльлёвые кааператывы".

Асноўны лёзунг праграмы Міхалевіча — "Дамо нашым дзесяці шанец!". Ня дзіва. У мікраеёне адна школа, і большасць сем'яў звязаныя з ёй: хтосьці там працуе, у многіх дзесяці ды ўнукі — школьнікі. Тым больш што А.Міхалевіч ужо раней дапамагаў гэтай навучальнай установе: арганізоўваў паездкі дзесяці за мяжу, курсы для настаўнікаў і г.д.

А.Міхалевіч плянует вылучацца зборам подпісаў і рашэннем Пухавіцкай арганізацыі Партыі БНФ. Збор подпісаў дазваляе мець дадатковы месец працы з выбаршчыкамі. Рашэнне партыі дзея большыя гарантіі, што кандыдат будзе зарэгістраваны.

А.Міхалевіч заснаваў мясцовую прыватную газету "Рэгіён", якая выдаецца пераважна па-расейску накладам у 1500 асобнікаў. У 35-тысячным горадзе выходзіць таксама дзяржаўная газета "Пухавіцкія навіны" (наклад 3 тыс. асобнікаў) і прыватная "Павятовая газета" (1500 асобнікаў).

"Шанцы ў мене дастаткова

Малады прызыў

высокія, — кажа А.Міхалевіч. — Акруга для намэнклятуры праўальная. Ужо ёсьць прыклад, калі ўдаўся байкот выбараў у палату прадстаўнікоў — прыйшло толькі 30% выбаршчыкаў. У перамогу абсалютна веру. Калі мне ўдаца абысыці кожную кватэру, я дакладна перамагу. У маёй камандзе вельмі аўтарытэтныя людзі. Што таксама зарука перамогі".

Треба чакаць, што супраць Міхалевіча мясцовая "вэртыкаль" выставіць моцнага кандыдата. Хутчэй за ёсць, кагосьці з дырэктараў заводаў. Ня выключана, што кандыдатаў будзе не сколько.

Без палітыкі

У Маладачанскі гарсавет будзе балітавацца 20-гадовы Ян Лагвіновіч. Ён — студэнт-завочнік Беларускага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэту, кіраўнік маладачанскага "Маладога фронту". Працуе лесніком у мясцовым лясгасе.

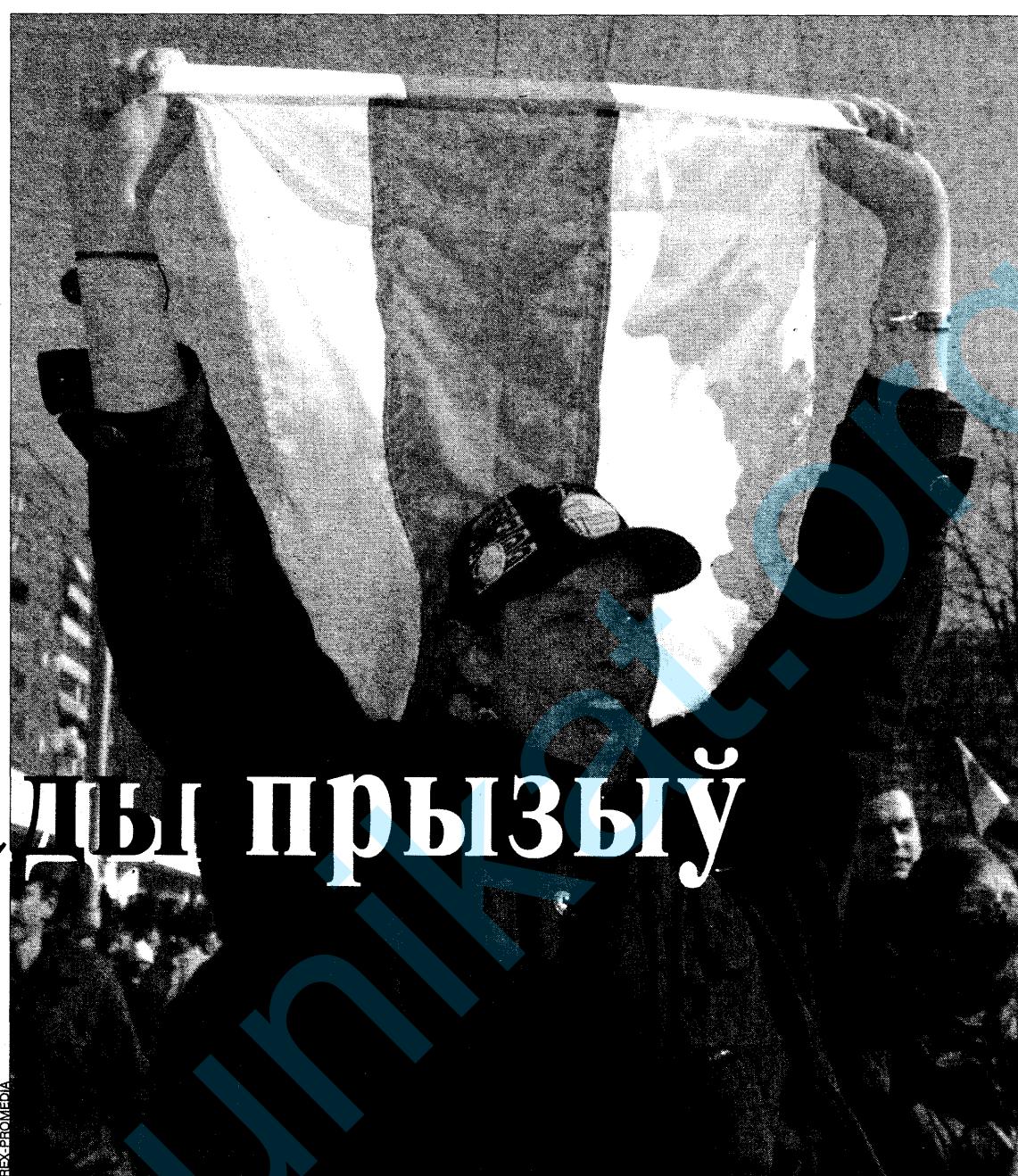
Лагвіновіч зьбіраеца ісці на выбары праз збор подпісаў, бо лічыць, што абыход кватэраў і непасрэдны контакт з выбаршчыкамі — гэта "найбольш эфектыўны мэтад агітацыі". Аднак ён дапускае, што зборам подпісаў уладам вельмі лёгка "выдаліць" кандыдата з гульні. Тому, для падстражоўкі, Я.Лагвіновіч мяркуюць вылучацца і ад партыйнай арганізацыі. У яго ёсьць каманда, якая складаецца з сяброў "Маладога фронту" і ягоных знаёмых.

Шляхам Абдзіраловіча

Аляксандар Лукашэнка ў хуткім часе наведае Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт.

Я стала вядома "НН", у "голоўнай ВНУ краіны" кіраўнік дзяржавы прачытае лекцыю на тэму "Гістарычны шлях Беларусі". Цяпер галоўнае ідэалагічнае ўпраўленне Адміністрацыі прэзыдэнта піша тэкст выступу. Выглядзе на тое, што А.Лукашэнка імкненца пацвердзіць свае "дзіве шылдышы адукацыі": перад студэнтамі БДЭУ ён нідаўна прамаўляў як "еканаміст", у БДУ прыйдзе як "гісторык".

Падчас гэтага візіту можа кан-

лагвіновіч кажа, што ў сваёй праграме ён робіць акцэнт на маладыя сем'і: прадпрымальніцай, людзей з вышэйшай адукацыяй. Акруга, па якой Я.Лагвіновіч мяркуюць балітавацца, гэта новыя раён, які вызначаецца больш высокім узроўнем жыцця. Ён абяцае вырашыць праблемы гэтага мікраеёна: камунальныя паслугі, транспарт ды інш. Палітычны лёзунг ў праграме Лагвіновіча наўрад ці будуць.

Што да сваіх шанцаў на перамогу, то Лагвіновіч бачыць галоўную небяспеку ў магчымасці фальсифікацыі вынікаў выбараў з боку ўладаў. "Досьвед мінулага году, калі падчас прэзыдэнцкай кампаніі даводзілася зьбіраць подпісы, паказвае, што людзі вельмі добра рэагуюць на абыход кватэраў. Супольную мову звімі можна знайсці!", — кажа Лагвіновіч.

Бабруйская "сацыяльная дамова"

Наставнік з Бабруйску 30-гадовы Алеся Чыгір зьбіраеца балітавацца ў мясцовыя гарадзкі савет. Ён працуе настаўнікам гісторыі ў бабруйскай СШ №8. Беспартыйны, сябра грамадзкай ініцыятывы "Свая справа". А.Чыгір адказаў на пытанні каўрапандэнта "НН".

"НН": Якая ў Вас праграма?

А.Ч.: Пад выбары была падрыхтавана т.зв. "сацыяльная дамова". Мы сабралі інфармацыю пра ўсе гародзкія праблемы і яе абагульнілі. Са жніўня на гэту тэму праводзілася анкетаваньне сярод сяброў грамадзкіх арганізацый і жыхароў гораду, была створаная экспартная група. Яна падрыхтавала тэкст "сацыяльной дамовы", што складаецца з 11 пунктаў: асьвятленне гораду, рамонт дарогаў, ахова здароўя,

праблемы інвалідаў ды інш. Гэта будзе дамова паміж кандыдатамі ў дэпутаты і жыхарамі гораду. Я буду стартаваць у выбарчай кампаніі, закранаючы толькі сацыяльныя праблемы.

"НН": Якім чынам будзеце вылучаць сваю кандыдатуру?

А.Ч.: Шляхам збору подпісаў. Гэта самы аптымальны варыянт. У Бабруйску 40 акругаў. У кожнай з іх 3—4 тысяча выбаршчыкаў. Трэ будзе абысыці кватэры: першы раз, каб сабраць подпісы, другі раз — каб правесыці агітацыю. Я мог бы вылучыцца і ад пракоўнага калектыву, але вырашыць ісці такім шляхам. Ад партыі вылучыцца не могу, бо з 2001 г. я — беспартыйны.

"НН": Ці маеце Вы каманду?

А.Ч.: Каманда ёсьць. Пераважна гэта сябры грамадзкай ініцыятывы "Свая справа". Наагул, людзей шмат, з многімі я вёў перамовы.

"НН": Што Вы можаце сказаць пра сваю выбарчую акругу?

А.Ч.: Гэта пракоўны раён, шыннага камбінату. Тут знаходзіцца школа, дзе я працую.

"НН": Ці маеце досьвед ўзделу ў выбарчых кампаніях?

А.Ч.: Мне падаецца, што маю. Но пачынаючы з 1999 г. я браў удзел ва ўсіх палітычных кампаніях, ведаю адпаведныя тэхнігі.

"НН": Як ацэньваеце свае шанцы на перамогу?

А.Ч.: Шмат будзе залежаць ад таго, хто яшчэ вылучыцца ў маёй акруге, некалькі гэта будзе моцныя працоўнікі. І па-другое, я лічу, што існуе магчымасць фальсифікацыі. Таму свае шанцы ацэньваю 50/50.

"НН": Што можна сказаць пра перадвыбарчую сітуацыю ў Бабруйску?

А.Ч.: Стан даволі складаны. У нас у апошнія гады партыі спрабавалі ствараць нейкія кааліцыі,

але яны ніколі не спрацоўвалі. Цяпер ізноў зьбіраюцца дзяяліць акругі. Мне здаецца, што падзяліць іх немагчыма, бо няма ніякага прынцыпу, яны ня могуць вызначыцца, хто "наш" кандыдат, а хто "ня наш". Наша арганізацыя ўзгадняла разьмеркаваныя кандыдаты па акругах з БНФ "Адраджэнне", Арганізацыя працоўных жанчын, "Вэтэрнані Адраджэння", Беларускай асацыяцыі журналістаў, арганізацыямі сацыяльнай скіраванасці (напрыклад, інвалідаў). Але гэта было не падпісаныне дамовы ў ці стварэнніне кааліцыі, а больш прыватныя перамовы. Усе называныя арганізацыі бяруць ўздел у кампаніі "сацыяльных дамовы". На іх аснове можа пасыляцца падзяліцца.

А хто там ідзе?

Дык хто ж ідзе на выбары ў мясцовыя саветы ад апазыцыі? Паводле папярэдніх звестак, вялікую частку кандыдату ў складу маладыя людзі да 30 гадоў. На сёньняшні дзень моладыя да 30 гадоў у мясцовых саветах складаюцца толькі 5% ад дэпутаў.

Пакуль нельга сказаць, колькі кандыдаты ўзгадняюцца на выбарах апазыцыйных сілы. У Менску, напэўна, "накрыюць" усе акругі, але ці будзе пры гэтым становічнаўчы вынік? У малых гародах кандыдаты маюць добрыя шанцы перамагчы, калі здолеюць абысыці кватэры выбаршчыкаў ды пакінуць пры гэтым станоўчы ўражанье аб сабе.

На ўздел ці кандыдаты вераць, што выбары нешта кардынальна зъменяюць, але непасрэднія контакты з выбаршчыкамі (а не праз газету ці ўлетку) могуць значна палепшыць у народзе імідж апазыцыйных палітыкаў.

Алег Тачоны

Піва “зь беларускасцю”

“Беларуская броварная кампанія” хоча варыць піва больш, чым усе беларускія бровары разам.

Кіраўніцтва кампаніі *Detroit-Belarus Brewing Company LLC*, якая разам з ААТ “Дзеднава” намагаеца стварыць пад Бабруйскам ЗАТ “Беларуская броварная кампанія”, нездарма вырашила зладзіць 10 січня

прэсавую канфэрэнцыю. Большасць публікацыяў пра заходы інвестара маюць для яго непрыемны характар. Зы іх выніке, што кампанія не інвестуе ў “Дзеднава”, а прыбірае бровар да рук.

Detroit-Belarus Brewing Company LLC, адгалінаванню якой належыць расейская кампанія “Піт”, плянавала набыць два бровары — адзін у Берасці, другі ў Дзеднаве. Берасцейская ўлады справу “замялі”, магілёўская — наадварот, усяляк спрыяюць інвестару.

“Дзеднава” мае буйныя запасычанасці, якія можна падзяліць на трох часткі. Першая —

каля 1,5 млрд. рублёў — запасычанасць перад дзяржбюджетам ды працаўнікамі. Другая — перад банкамі, у першую чаргу перад Аграрным банкам (таксама 1,5 млрд. рублёў). Трэцяя — перад сотняй невялікіх прадпрыемстваў. Многія з тых запасычанасцяў папросту абсурдныя: напрыклад, за... кілбасу, якую набывалі, каб аддаваць ёю зарабкі працаўнікам.

Сяргей Левін, кіраўнік прадстаўніцтва *Detroit-Belarus Brewing Company LLC*, падкрэслівае, што ягоная кампанія ня будзе займацца дабрачыннасцю, але ўсё-такі разылічыцца за запасычанасці “Дзеднава”. Дзеля гэтага прадугледжаны хітры мэханізм: амэрыканскі інвестар дае бровару пазыку, якая дазволіць аддаць гроши дзяржбюджету ды працаўнікам. Гэтак “Дзеднава” застанецца вінаватым ужо не дзяржаве ды працаўнікам, а свайму інвестару. Цікава, што за згоду гэткім чынам разылічыцца з бюджетам *Detroit-Belarus Brewing Company LLC* ўзяла ў заклад будынак адміністрацыі бровару коштам 3,8 млрд. рублёў.

Запасычанасць перад банкамі, магчыма, будзе рэструктурызаваная, а перад малымі прадпрыемствамі — аддадзеная за кошт продажу рэшты піва, соладу ды іншых сыварын, якая засталася на бровары. Сл.Левін не хавае, што “Дзеднава” неўзабаве мусіць “уліца” ў кампанію, згубіўшы статус акцыянэру, роўнага ў правах з *Detroit-Belarus Brewing Company LLC*. Пры гэтым большасць шараговых ды тэхнічных супрацоўнікаў застанецца працаўці, а вось “топ-менеджмент”

будзе цалкам новы.

Кіраўніцтва *Detroit-Belarus Brewing Company LLC* адмовіцца ад маркі “Дзеднава” на карысць новага брэнду, бо лічыць, што рэкламная акцыя “Піва “Дзеднава” — для багатага й для беднага” была праваленая праз дрэнную якасць піва. Новы брэнд мусіць мець у сабе “беларускасць”, каб нават замежныя (чытай — расейскія, бо новое піва будзе экспартавацца ў першую чаргу ў Расею праз кампанію “Піт”) пакупнікі ведалі, што піва зроблене пад Бабруйскам. Яшчэ кампанія плянуе падпісаць дамову з буйным замежным броваром (якім — пакуль камэрцыйная таемніца), каб выпускаць піва па ліцензіі.

Сыравіну для новага піва плянуюць браць беларускую, дзеля чаго пачнуць вучыць калгасы правильна вырошчаць піўныя ячмені, які, на думку кіраўніцтва *Detroit-Belarus Brewing Company LLC*, цалкам вынішчаны ў краіне. Солад будзе браць з Іванаўскай саладоўні (Берасцейшчына), адна з найбуйнейшых ва Ўсходній Еўропе.

Сл.Левін прызнае, што ў апошнія месяцы перамовы з уладамі, якія да гэтага ішлі шпарка, пачынаюць запавольвацца, зьяўляюцца шматлікія боракратычныя перашкоды. У найлепшым для амэрыканскай кампаніі варыянце “Беларускую броварную кампанію” зарагіструюць яшчэ да Новага году. У плянах — вытворчасць больш як 2 млн. гекталітраў піва штогод. Цяпер столькі вырабляюць усе беларускія бровары разам.

Алесь Кудрышкі

Шчасліўчык Раман Абрамовіч

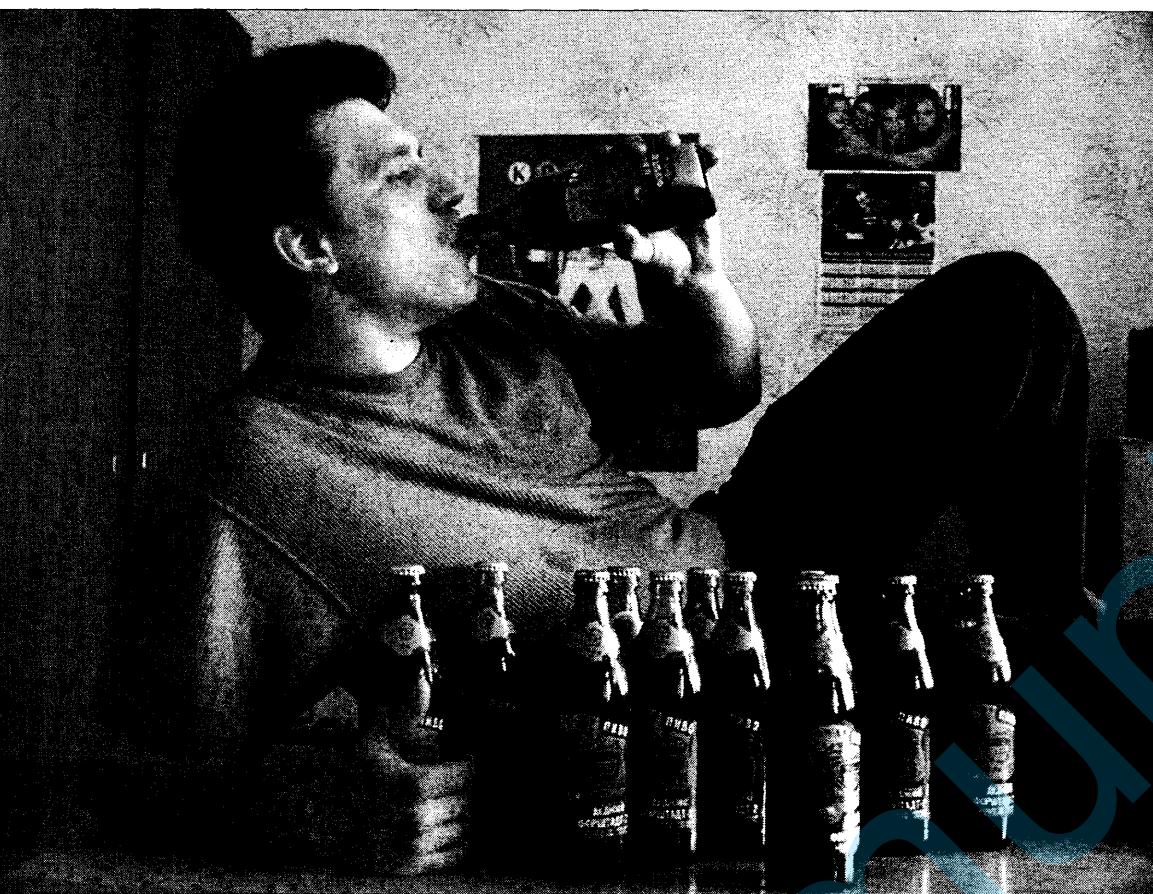
Складаў 326 тыс. рублёў. Аднак крэдыторам прадпрыемства заўвінавацілася — вось і вырашылі яго прыватызаўваць, спадзяючыся адшукані замежных інвестараў.

64-е радовішча

За трох кіляметраў ад Рэчыцы геолагія “Беларуснафт” адшукала новае радовішча гэткае неабходнае нам сыварыны. Сьвідравіну глыбінёй 4300 мэтраў бурылі 8 месеці. Цяпер радовішча выдае да 200 м³ нафты штодня, і ягоных запасаў павінна хапіць на 20 гадоў. Цяпер у Беларусі 64 разыведаных радовішчы нафты.

“Слаўнафту” збылі

6 січня Беларусь прадала свой пакет акцыяў нафтавай кампаніі “Слаўнафта”. Купіў іх “Слаўнафтабанк”, які прадстаў-

Мабільны маркетынг

Дзіўныя рэчы адбываюцца апошнімі тыднямі на рынку мабільнай сувязі: два мясцовыя гіганты, якія спрабуць зъяднаць сваёй сувязь з ўсю Беларусь, выбрали зусім не характэрную для Беларусі маркетынгавую стратэгію.

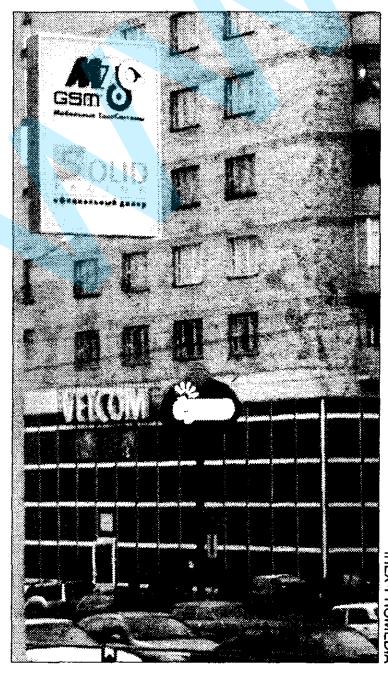
Velcom і МТС пільна адсочваюць рэкламную палітыку адно аднаго і робяць хады ў адказ. Імгненнасць рэакцыі ўражавае.

Чуткі, што МТС пачне браць

за хвіліну ўсяго па 30 рублёў — таніней немагчыма — плянамерна перацяклі ў монскую рэкламную кампанію. Цяпер з мабільнікам МТС тэлефанаваць таніней, чым праз стацыянарны телефон між абласцямі. *Velcom* таксама на сціць у шапку і ўводзіць зьніжкі на 30%. Цяпер першая хвіліна размоваў паміж абанэнтамі гэтага апаратара каштуе 170 рублёў, другая — 119. Уначы яшчэ таніней: першая 80, другая 56.

GSM-кампаніі маюць на мэце завадіць як мага больш кліентаў. Гэта яскрава бачна з рэкламы. МТС падкупляе насељніцтва танінасьцю прадукту і прапануе перахадзіць да іх. *Velcom* выпускае шчымлівую аудыёгісторыю пра хлопчыка, якому трэба вярнуць свой падарунак увесну. З гэтага вынікае, што на сёньня колькасць беларускіх GSM-абанэнтаў набрала сваю “крытычную масу” і кампаніі мабільнай сувязі найперш спрабуюць дзяліць. Адна хоча перацягнуць пэўную колькасць ужо наяўных абанэнтаў да сябе, а другая — усім шляхамі захаваць кліенту. Апаратары менш, чым раней, спадзяюцца на агульнае павелічынне “мабільных” грамадзяніяў у Беларусі, а галоўную ўвагу звязватаюць на змаганье за “падлучаных”. Сапраўды, калі на будзе радыкальных зменаў у палітыцы кампаніяў (рэзкае знижэнне тарыфаў, бясплатныя размовы паміж абанэнтамі аднае кампаніі, пасекундная тарыфікацыя), рост кліентуры можа замарудзіцца.

Аляксей Чубат

Дамова аб пастаўках газу

10 січня ў Маскве прэм'еры Рәссе і Беларусі падпісалі дамову пра аб'ёмы паставак расейскага газу ў Беларусь налета. Мы атрымаем 18,5 млрд. м³ прыроднага газу, 10,2 млрд. — па ўнутрырасейскіх цэнах, 8,3 млрд. — па рынакавых.

“Граніт” акцыянуць

Працаўнікі Мікашэвіцкага УП “Граніт” на канфэрэнцыі 6 січня падтрымалі прапанову акцыянувача сваё прадпрыемства. З 222 дэлегатаў ад усіх адгалінаўнікі “Граніту” 221 праголосаваў “за”. “Граніт” дае 35% падатковых паступленій у бюджет Лунінецкага раёну, і ягоных запасаў павінна хапіць на 20 гадоў. Цяпер у Беларусі 64 разыведаных радовішчы нафты.

склаў 326 тыс. рублёў. Аднак крэдыторам прадпрыемства заўвінавацілася — вось і вырашылі яго прыватызаўваць, спадзяючыся адшукані замежных інвестараў.

64-е радовішча

За трох кіляметраў ад Рэчыцы геолагія “Беларуснафт” адшукала новае радовішча гэткае неабходнае нам сыварыны. Сьвідравіну глыбінёй 4300 мэтраў бурылі 8 месеці. Цяпер радовішча выдае да 200 м³ нафты штодня, і ягоных запасаў павінна хапіць на 20 гадоў. Цяпер у Беларусі 64 разыведаных радовішчы нафты.

“Слаўнафту” збылі

6 січня Беларусь прадала свой пакет акцыяў нафтавай кампаніі “Слаўнафта”. Купіў іх “Слаўнафтабанк”, які прадстаў-

Эстонія мяняе каровы на рысяў

нейшага дазволу паляваць на мядзведзяў.

Эстонцаў, аднак, зачапіла, што Данія, якая старшынё ў Эўразіі, зрезала датацыі для Эстоніі (яны належацца ўсім новаўступоўцам), аргументуючы гэта добрым эканамічным станам балтыйскай краіны. У адказ міністарка замежных спраў Эстоніі спін.Юланда адмовілася ад ранейшага пагаднення.

Эстонію не задавальняе заніжаная, на думку Таліну, квота на вытворчасць малака, і яна патрабуе павялічыць гэтую квоту да 900 тыс. літраў. Датчане прапаноўвалі Таліну 647 тыс. і меркавалі, што ён гэтым задаволіцца.

Тады дацкія прадстаўнікі таксама пайшли на прынцып. Яны

адмовіліся задаволіць эстонскія патрабаваныні. Больш за тое, дацкая прэса намякае, што ўсі ранейшыя саступкі Эстоніі (селянцы, рысы і г.д.) трапляюць пад пытаньне. Кансультатыўны бакоў прадцягаюцца.

На мінульым тыдні Эстонія праявіла прынцыпавасць і ў іншых пытаннях. Яна запрасіла ў краіну спэцыяльную камісію ЭЭЗ, якая ацэніць шкоду, нанесеную 50-гадовай савецкай акупациі. Камісія вызначыць суму кампенсацыі, якую Эстонія хоча запатрабаваць ад Рәссе. Першай такую кампенсацыю запатрабавала колькі гадоў таму Літва, што прывяло да пагаршэння стасунку між Вільніем і Маскоўскай.

Франц Субель

Першы сэндвіч, калі верыць амэрыканскому фальклёру, згатаваў сабе міталягічны асілак-дрывесек Поль Баньян. Маці дала яму ў лес лусту — булкі ды добры кавалак мяса. Поль заглядзеўся на прыгажуну-ласёу ды сам не зауважыў, як сеў на кайстру й расьціснуў ссабойку ў блін. Нічога іншага не засталося, як укласьці мяса між булак ды гэтак спажыць. Гісторыя "Макдональдзу" пачалася ў 1940 г. у Каліфорніі, калі браты Макдональды адчынілі невялічкую рэстарацыю каля шашы, каб абслугоўваць тых, хто жадае хуценька падсілкавацца. Славуты сэндвіч бігмак з'явіўся ў 1968 г. У 1972 г. пачаўся сапраўдны бум: у съвеце штодня адчыняўся новы "Макдональдз". 30 тыс. рэстарацыяў абслугоўваюць штодзённа 46 млн. чалавек у 121 краіне. Больш за ўсё "Макдональдзаў" у Амэрыцы — 13 тыс., у Еўропе іх 5800.

Андрэй Лянкеўіч

Кормяць расейскім

У нашай краіне "Макдональдз" з'явіўся 10 сіння 1996 г. Тады адчынілі трэћі рэстарацыю — на праспэкце Скарэны, ля плошчы Бангалор ды на скрыжаванні праспекту Дзяржынскага і вуліцы Голубева. Сёньня іх ужо шэсцьць. Новыя рэстарацыі з'явіліся на плошчы Пртыцкага, ля вакзalu ды на Нямізе. Самая вялікая — на праспэкце Скарэны ГУМу. Яна разылучаная на 245 месцаў. Праўда, рэстарацыю каля вакзalu закансэрвавалі сама меней на два гады праз тое, што БДУ будзе побач новы 12-павярховы корпус факультэту міжнародных зносін. Штодня ў "Макдональдзе" ядуць 25 тыс. беларусаў. Вядома, правершы гэтую інфармацыю магчымасыці няма.

На адкрыццё кожнай рэстарацыі ідзе 1,2 млн. даляраў, а ўвогуле за шасцьць год працы ў краіне "Макдональдз" укладаў у справу ўжо 14 млн. даляраў. На дабрачыннасць беларускі "Макдональдз" выдатковаваў каля мільёна даляраў.

У шасціці менскіх фаст-фудах працуе 860 чалавек: 790 — абслугоўваюць, 45 — мэнеджеры і асистэнты мэнеджэрэў, 25 — адміністратары. Апошніх шкодзяць у замежных "Макдональдзах", у першую чаргу ў Маскве, Варшаве ды Празе.

Абслуга амэрыканскай кампаніі "Макдональдз" у Беларусі гаворыць толькі па-расейску і толькі па-расейску адгукaeцца на беларускую мову кліентаў, чым прыўносіць у справу русифікацыі і этнацыду індустрыйнай пачатак.

Беларускі "Макдональдз" робіць свае стравы ў асноўным з прыватных прадуктаў: 70% паўфабрыкатаў прыходзіць з "Маккомплексу" — харчова-перапрацоўчага цэнтра ў Маскве, які набывае сырэвіну ў расейскіх вытворцаў.

18% сырэвіны даюць беларускія кампаніі. Гэта соль, цукар, вяршкі, кава, гарбата, сурвэткі і папяровая прадукцыя, аднаразовы посуд, сродкі для мыцця, уніформа, абудак ды напоі ад "Кока-Колы".

"Макдональдз" закупляў бы й болей айчынных прадуктаў, але дзеялі

Хутка вам есьці

Шэсцьць гадоў таму ў Беларусі з'явіўся першы "Макдональдз"

Стратегія заробкаў і цэнаў

Раней фаст-фуды съядома імкнуліся трывалы заробкі нізкімі. Апроч эканоміі гэта давала высокую "бягучасць кадра": багата хутка губляў жаданьне напружана працаўцаў за малыя гроши. Заходнім працаўцамі гэта выгадна: можна эканоміць на пэўных сацыяльных адлічэннях, якія кампаніі мусіць рабіць за сталых працаўнікоў. У 1994 г. брытанскі суд нават прызнаў "Макдональдз" адказным за наўмыснае заніжэнне заробкаў, што выклікала іх агульнае зъмяншэнне ў сферы грамадзкага харчавання. Але цяпер тэктыка мяніеца, бо маладых працаўнікоў на Захадзе не стае, дый навучанье каштует шмат. Фаст-фуды нават пачалі прапаноўваць супрацоўнікам сацыяльныя выгоды. У Амэрыцы, напрыклад, — мэдычную страхоўку (улучна са страхоўкай на лячэнне зубоў) ды харчаванье ў рэстарацыі са зынжкай.

Супраць

"Макдональдз" любяць ня ўсе. Многія дактары кажуць, што тэмтых часох харчаванье шкоднае для здароўя. Недагатаваныя стравы з "Макдональдзу" зрабіліся ў 1982 г. у ЗША ды ў 1991 г. у Ангельшчыне прычынай атручання дзясяткай наведнікаў фаст-фуду. "Грынпіс" вінаваціць кампанію ў тым, што яна шкодзіць навакольлю (так, у 70-я "Макдональдз" у Коста-Рыцы прызнаў, што закупляў мяса кароваў, якіх пасывілі там, дзе раней былі па-барбарску зьнішчаныя трапічныя лясы). "Макдональдз" быў замышаны ва ўотэр-гейцкі скандал: ён выдатковаваў Рычарду Ніксану 250 тыс. даляраў

"Макдональдз" вінаваціць ў тым, што ён шкодзіць навакольлю, а ягоная ежа шкодная для здароўя.

раў на прэзыдэнцкую кампанію, наўзамен дамагаючыся адмены падвышэння мінімальнага заробку.

"Макдональдз", у сваю чаргу, ня любіць прафсаюзаў — у 1974 г. у Сан-Францыска кампанія выкарыстоўвала дэтэкторы маны, каб даведацца пра прафсаюзныя сымпаты працаўнікоў. А ў 1980 г. Джэфры Джуліяна, выканујаць ролі блазна Рональда Макдональда, рэкламнага пэрсанажа кампаніі, зволіўся з працы са словамі: "Я прашу прафабчэння ў дзяцей свету за тое, што працаўцаў канцэрну, які зарабляе мільёны, забіваючы жывёлаў".

Найноўшы скандал — судовая справа супраць "Макдональдзу", якую распачалі восем дзяцей з Нью-Ёрку. Яны вінаваціць кампанію ў tym, што яна не патлумачыла, што сыстэматычна спажыванье сэндвічаў ды чыпсаў вядзе да атлусыценні дыябету. Так, Грэгоры Раймз, які з шасціці гадоў амаль штодня харчаваўся ў "Макдональдзе", вагаўшы 181 кг ды пакутуе на дыябет.

Галоўныя канкурэнты

Галоўныя канкурэнты "Макдональдзу" — кампанія "Burger King" са сваім 11 тыс. рэстарацыямі ды сэндвічам Whopper, аналагам бігмаку. Крыху іншы кірунак маюць кампаніі "Yum", што валодае фаст-фудавымі сеткамі KFC (стравы са смажана-га куранячага мяса), "Pizza Hut" (разнастайныя піцы) ды "Taco Bell" (стравы мэксіканскага кухні). Разам гэтыя трох гіганты фаст-фуд-індустрый маюць 60 тыс. рэстарацыяў, у якіх працуе 3,7 млн. чалавек. Досьць папулярныя таксама фаст-фуды "Subway" (спацыялізуючыя на доўгіх, сантымэтраў па трыццаціццаці, сэндвічах з шынкай) ды "Dunkin' Donuts" (працядаючы салодкія пончыкі). Сярод эўрапейскіх фаст-фудаў варта называць нямецкую кампанію "Nordsee", якая працянуе сэндвічы з рыбай.

Цены ў фаст-фудавых шаптаках меншыя, чым у "Макдональдзе", — там сэндвіч каштует 2,5 тыс. рублёў (праўда, нядаўна распачала новая акцыя: гамбургер за 1000 рублёў і чызбургер за 1100 рублёў). Даводзіцца, аднак, выбіраць: ашчаджаць гроши ды есьці стоячы на вуліцы ці плаціць бойней, але сядзець за столікам у цяпле. А кіроўцы, якія жадаюць пад'есьці, не выходзячы з аўто, увогуле пазбаўленыя выбару: сістэма Drive-in ёсьць толькі ў "Макдональдзе".

Алесь Кудрыцкі

Уніформа без кішэніяў

"Прывітаныне, маленькі! Мы, стваральнікі гэтага сайту, браты Грыль, людзі дасьведчаныя, што прайшлі школу выжываньня пад назвай "сетка рэстарацыяй Макдональдз—Беларусь", радыя вітаць цябе". Гэтак пачынаецца галоўная старонка "неафіцыйнага" сайта беларускага Макдональдзу <http://belmac.narod.ru>, на якім мала добраға можна прачытаць пра систэму хуткага харчаваньня. Наш суразмоўца — спадар Cook, адзін з стваральнікаў гэтага рэсурсу.

"НН": Чаму хаваецца пад псеўданімам?

Cook: Ня ведаю, як кірауніцтва кампніі адрэагуе на тое, што я, які сумленне адпрацаваў у систэме рэстарацыяй калі году, — аўтар гэтага сайта.

"НН": Як трапіць на працу ў Макдональдз?"

Cook: Па-першае, бязь менскай праціскі на працу не біруць. Кожны, хто жадае ўладкавацца, прыносиць у любую рэстарацыю (найчасцей у туую, ля якой жыве) анкету. У ёй трэба пазначыць звесткі пра сябе ды пажаданы час працы. Апошніе — са-мае істотнае. Калі напішаце, што ваш час аблежаваны, скажам, чатырма гадзінамі ў дзень, вас ніхто ня возьме. Лепей напісаць штосьці кшталту "ад 7-й да 23-й". Аднак трэба ўлічваць, што свой графік можна будзе зъмяніць толькі праз тры месяцы пасля пачатку працы. Калі ў рэстаране зъяўляецца вольная пазыцыя (вакансіі ёсць цэлы год, ды яшчэ й на пачатку лета робіць дадатковы набор), супрацоўнік Аддзе-лу людзкіх ресурсаў адбярэ ан-

кеты ды пакажа іх дырэктару, каб той ухваліў. Потым усіх, каго "адабралі", запрашаюць на першое інтэрв'ю. Пасьля яго — зноў адбор і другое інтэрв'ю. Калі ты на яго трапіў, лічы — ужо працуеш у "Макдональдзе". Дарэчы, падчас гутаркі лепш казаць "Макдоналдз", а не "Макдональдз", бо гэта падабаецца кіруніцтву.

"НН": У Менску шэсць рэстарацыяў "Макдональдз". Ці можна пераводзіцца з адной у другую?

Cook: Так. Трэба толькі падаць заяву дырэктару той рэстарацыі, у якую жадаецце перавесьціся. Або здарaeцца, што ў нейкай рэстарацыі не хапае супрацоўнікаў, і вас могуць часова на-кіраваць туды. Яшчэ вас імгненна перавядуць у іншое месца, калі заўважаць, што вы "круціце раман" з кімсьці з сваёй рэстарацыі.

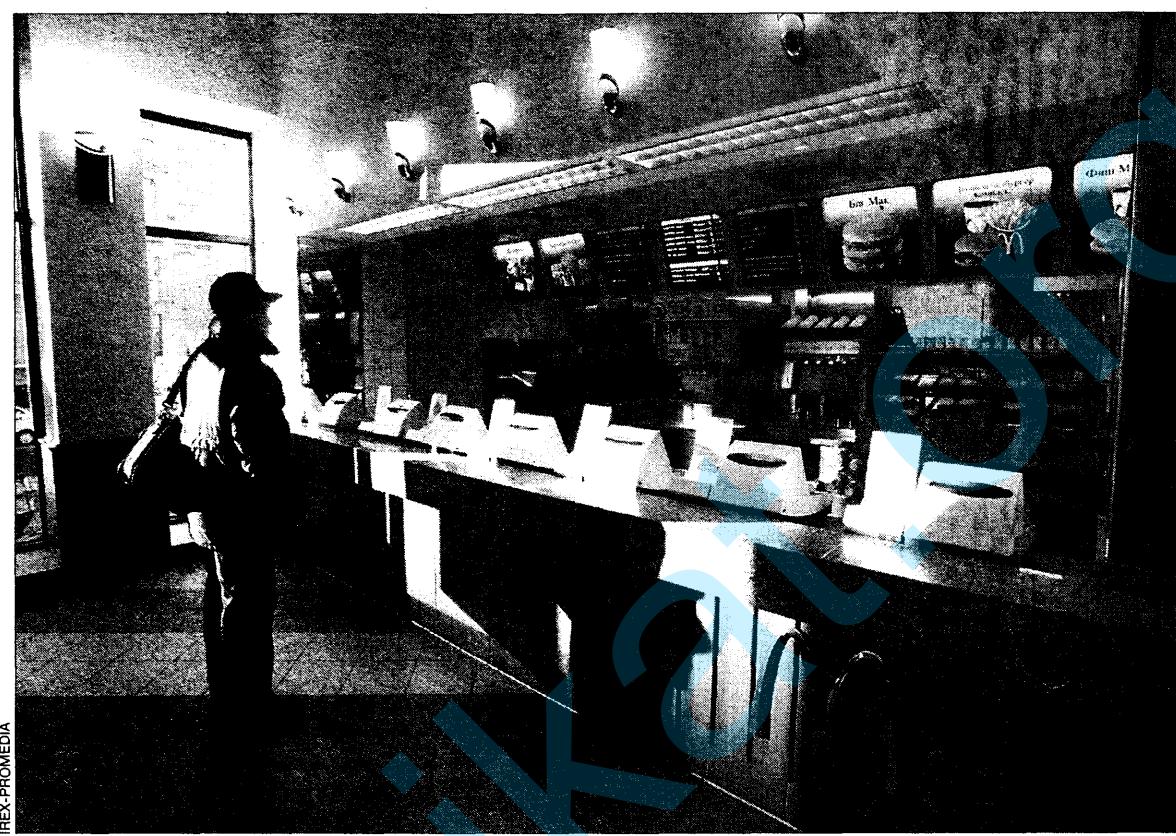
"НН": Якім чынам налічваюць за заробкі?

Cook: У кожнай рэстарацыі ёсць адмысловы гадзіннік для ўліку працуінага часу. Кожны супрацоўнік мусіць мець асабовую магнітную хранакарту. На пачатку ды пры канцы працоўнага дня трэба "прабівацца" — адзначацца ля храномэтра з дапамогай той карты. Некаторыя хітруюць, "прабіваючыся" пазней ці аддаючы картку сябрам, што працуюць у іншую зъмену. Праўда, гэта строга караецца.

"НН": Ці прадугледжаныя які адпачынак у часе працуінага дня?

Cook: Калі зъмена доўгая (больш за пяць з паловай гадзінай), супрацоўніку даецца аплатны перапынок. Але, бывае, даводзілася працаўца па-дзесяць гадзінай, а два перапынкі па 15 хвілінай давалі толькі пасля зъмены дзеля вялікага наплыwu наведнікаў. Супрацоўнікі мусілі сядзець ва ўніформе, чакаючы, калі прыдуць паўгадзіны перапынку й можна будзе "прабіцца".

"НН": Якая гіерархія існуе ся-

Многіх наведвальнікаў "Макдональдзу" палохаюць высокія цэны.

род супрацоўнікаў рэстарацыі?

Cook: Той, хто наймаецца, лічыцца працаўніком пачатковага ўзроўню. Гэткіх большасць, амаль усе яны — менскія студэнты. Потым ідзе інструктар, сывінг-мэнеджэр, мэнеджэр. Інструктары — у маленькай рэстарацыі, кішталту той, што на Нямізе, іх 6—8 чалавек на 50—70 "пачаткоўцаў" — большай часткай таксама студэнты, якія атрымалі падвышэньне ў ціпер вучача ды кантролюючыя малодшых супрацоўнікаў. Сывінг-мэнеджэр меней — 3—4 чалавекі ў малой рэстарацыі. Над імі стаіць мэнеджэр (дырэктар рэстарацыі) са сваім асистэнтам. Акрамя непасрэднага кіравання супрацоўнікамі на мэнеджерах вісіць безыліч абавязкаў — ад улагоджвання спрэчак з наведнікамі да складання справаўдзачаў аб працы рэстарацыі.

"НН": Як адразыніць супрацоўнікаў рознага ўзроўню?

Cook: Па вопратцы. Нізавое зъянно носіць зялёную ўніформу, інструктары — чырвоную, сывінг-мэнеджеры — белыя кашуты, першы асистэнт мэнеджэра — блакітную.

"НН": Ці хутка адбываецца ўздым па службовай лесьвіцы?

Cook: Прасунуцца ўгару бяз

блату амаль немагчыма! Ад "крушніка" да інструктара — гэта яшчэ можа быць, але дадле... Асабліва раздражняюць "скарасьпелкі", што яшчэ пару месяцаў таму баяліся наведнікаў, а цяпер ужо гарлаюць, каб ты хутчэй рухаўся.

"НН": Наведнікі "Макдональдзу" бачаць толькі залю. Якія яшчэ памяшканні ёсць у рэстарацыі?

Cook: Кухня, офіс ды пакой для адпачынку супрацоўнікаў. Яшчэ так званы сток, дзе заходзяцца цацкі ды прадукты, якія можна трymаць пры пакаёвай тэмпературы, лядоўня ды маразільнік, розныя падсобныя памяшканні, дзе трymаць хімікаты ды сродкі для мыцця.

"НН": Ці прадугледжвае "Макдональдз" у Беларусі дадатковыя выгоды для супрацоўнікаў?

Cook: Хіба толькі харчаванье за 50% у працоўны час ды бясплатны напой. Зъядаць усё можна толькі ў рэстарацыі — дадому браце нічога нельга. Калі рэстарацыя зачыняеца, усе прадукты, якія выкарыстаны за дзень, сціплююцца ды адпраўляюцца ў кампактар — прыстасаванье для ўтылізацыі. Супрацоўнікі ня маюць права зъядаць ці выносиць прадукты з рэстарацыі. Але

трymаюцца гэтага правіла ня ўсе.

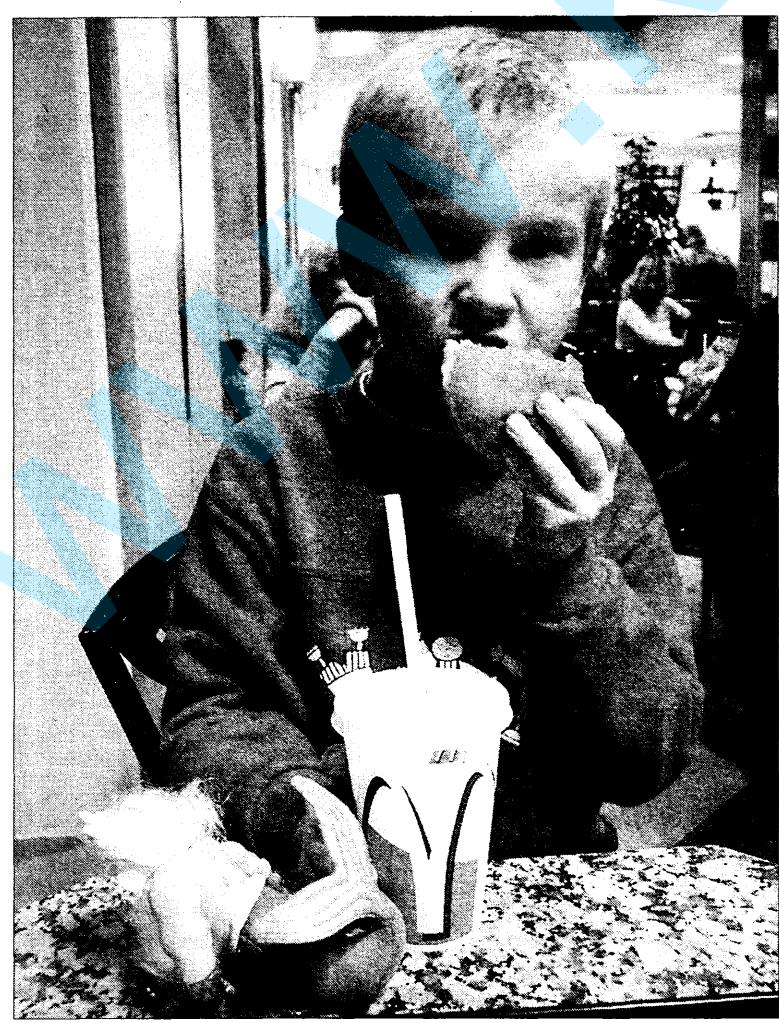
"НН": Ці праўда, што ўніформа супрацоўнікаў ня мае кішэніяў?

Cook: У маёй быў аграмадны кішэні, але цяпер навічкам сапраўды выдаюць апранахі без кішэніяў. Зладзеяў баяцца. Увогуле, за выглядам супрацоўнікаў і асабліва супрацоўніц сочыць строга. Абутак мусіць быць вычышчаны, аніякіх пярсыцёнкаў, завушніц — толькі маленькія ды без камянеў, мінімум касметыкі. Уніформу выдаюць бясплатна, набываць даводзіцца толькі абутак. Калі вы згубіце ці сапсуце ўніформу, першы раз новы камплект дадуць за та.

"НН": Ці ёсць нейкія хітрыкі, зь якіх можна скарыстацца наведнікі рэстарацыі?

Cook: Калі вы выпадкова ўпісцілі тацу з замовай на падлогу, маецце права патрабаваць, каб яе бясплатна аднавілі. Можна таксама сядзець у рэстарацыі пасля афіцыйнага закрыцця, бо ёсць унутране ўказанье: "рэстарацыя працуе да апошняга наведніка". Галоўнае, каб у яго на стале быў прадукт кампаніі. Але злойжываць тымі прывілеямі на варта: пакутуем з-за гэтага ў першую чаргу мы, шаровыя супрацоўнікі.

Гутарыў Але́сі Кудрыцкі

Хутка, смачна,

"Макдональдз" чарговы раз апынуўся ў судзе. Група амэрыканцаў зъяніваціла кампанію ў атлусыценыні іхніх дзяяць. Працэс цягнецца некалькі тыдняў. Ніколі раней бацькам не ўдавалася спагнаць гроши з сусветна вядомага прадаўца бургераў. Адвакаты карпарацыі і цяпер сцьвярджаюць, што авбінавачаныне беспадстаўнае.

Гамбургер, бульба-фры, газаваны напой... Клясычнае мэню, якое зрабіла "Макдональдз" знамітым, цяпер выклікае крытыку ва ўсім сьвеце. Эпідэмія атлусыценыні стала прычынай, па якой людзі раптоўна зъяўянулі ўвагу на сваё харчаваньне. Як вынік, першыя камяні паля-

на сплачваюць велізарныя адшкадаванні.

Кампанія не хаваецца, што ў стравах іхніх рэстарацыяў тлушчу значна больш, чым трэба чалавеку ў дзені: пра склад купленых гамбургераў можна даведацца проста ля касы. Таму авбінавачіцы кампаніі хуткага харчаваньня ў дэзінфармацый нельга.

I "Макдональдз", і які-небудзь "Quick" выдаткавалі мільёны даляраў на стварэнні пэўнага сма��у сваёй ежы, таму зъмена рацыёну азначала б цяпер прызнаньне: "Тое, што мы прадавалі дзесяцігодзьдзямі, магчыма, ня вельмі карыснае для здароўя". На такое,

Лаюць фаст-фуд усе, і ўсе ім карыстаюцца, нават тыя, хто прынцыпова на есьць усіх гэтых бігмакаў ды гот-догаў. Пяльмені гатовыя час ад часу любая гаспадыня купляе, сасіскі таксама. Дык якая розыніца, дзе гэтыя сасіскі разагрэтыя — дома на патэльні ці ў кіёску на жароўні? Для спажыўца галоўнае — хутка перахапіць чаго, ды каб прадукт быў якасны. І буйныя сеткі хуткага харчаванья, як правіла, якасьць забяспечваюць. А ўсё астнайне — гэта пытаныне культуры харчаванья. Як нельга ездзіць толькі на аўтамабілі і зусім не хадзіць пешкі, так гамбургеры на варта есьці тро разы на дзень.

Некалькі месяцаў таму біяхімікі са Стакгольмскага ўніверситету выступілі з сэнсацыйным паведамленнем: у самых папулярных прадуктах фаст-фуду — гамбургерах, бульбяных чыпсах і бульбе-фры — выявлены канцераген акрылямід. Прывім у колькасцях, што ў сотні разоў перавышаюць гранічную дапушчальную канцэнтрацыю (ГДК). Мэнеджеры кампаній, што валодаюць сеткамі хуткага харчаванья, і прадстаўнікі Швэдзкага нацыянальнага харчовага ўпраўлення, у якіх журналісты спрабавалі атрымаць камэнтары да заявы біяхімікаў, толькі разгублена мармыталі нешта накіпілі "мы атрымалі новую інфармацыю і цяпер ацэніваем сътуацию" і "атрыманая зъвесткі недастаткова вычарпалыя, каб на іх падставе забараніць продаж названых прадуктаў".

Акрылямід у вадзе

Бедным чыноўнікам і кіраўнікам было ад чаго разгубіцца. ГДК, з якой парадайваліся жуданская лічбы, вызначана Сусветнай арганізацыяй аховы здароўя для *nit-ной вады*. Патлумачым: акрылямід утвараецца пры моцным награваныні харчовых прадуктаў, у якіх утрымліваецца крухмал. Па сутнасці, на швэдзкіх харчавікоў ускладлі адказнасць за тое, што прадуктаў термічнай мадыфікацыі крухмалу ў смажанай бульбе ўтрымліваецца значна больш, чым у чыстай вадзе!

Калі справа толькі ў награваныні крухмалу, дык зъвязчайная смажаная бульба, рысавая запяканка,

Ахвяры смажанага пеўня

тосты і хатнія выпечка таксама павінны ўтрымліваць шкодны акрылямід? Такое пытаныне было зададзена аўтарам даследавання. І тут жа высыветлілася, што вучоным проста не прыйшло да галавы праверыць "смажную і здаровую" хатнюю ежу. Пра нейкія парадайныя даследаваныні аб роўальным упрыве на арганізм състэматачнага харчаванья "канцерагенным" прадуктамі, зразумелая реч, не было і гаворкі.

Уявім сабе, што швэды сапраўды выявілі акрылямід на ў гамбургерах і чыпсах, а ў хатніх блінах і пражках (дзе ён пазней

напраўду быў знайдзены). Можна не сумнявацца, якой была б рэакцыя грамадзтва: "Гэтых вучоных паслухаць, дык увогуле ўсё шкодна!", "Дзяды-прадзеды елі і былі здаравейшыя за нас!" Паведамлены пра шкоднасць традыцыйных, хатніх, а тым больш культурна значных прадуктаў заўсёды натыкаюцца на недавер і пратэст. Хто з нас згодзіцца лічыць небяспечным, напрыклад, шашлык — уласнаручна замарынаваны і падсмажаны, "з дымком"? Між тым, у гэтым самым "дымку" (які падчас прыгатаваныя шашлыка ўдыхаюць літрамі) утрымліваецца доўгі шлейф такіх канцерагенаў, у парадайныні зь якімі акрылямід бясшкодны, як матчына ма-

лако. А вось з фаст-фудам усё наадварот: нэгатыўная зъвесткі прымаюцца ледзьве не з задавальненнем, а заявы пра поўную бясподынную і бяспеку могуць пераканаць публіку хіба ў тым, што даследаваныне было замоўлена вытворцамі тэстуванага прадукту.

Фаст-фуд-фобія

Прычынаў такай дыскрымінантнай некалькі. Харчовы кансерваторызм, насыцярожанасць у дачыненні да новай ежы нааугл уласцівія чалавеку — зразты, як і цікаўнасць, што прымушае такі пакаштаваць небяспечную страву. Звычайна жарсыці віруюць вакол прадуктаў, якія робяцца масавымі — у той момант, калі ўсё ўжо ведаюць пра іх існаваныне, але для многіх яны яшчэ нязвычайны.

Другая "віна" фаст-фуду звязана з ягонай галоўнай перавагай — прымесовай тэхналёгіяй вытворчасці. Ня бачачы ні зыходнай сырэвіны, ні працэсу яе прыгатаваныя, спажывец заўсёды скільны падараваць, што "туды нешта дадаюць". Дагэтуль у рознага роду "кутках спажыўца" раз-пораз прычытаеш што-небудзь пра "шкодныя дабаўкі, абазначаныя індэксам Е". (У сапраўднасці гэты індэкс атрымліваюць речывы, дазволены для выкарыстання ў харчовай прымесовасці; увесе галас звязаны з тым, што з амаль тысячы речываў, якія атрымалі такі індэкс, тро былі пазней прызначаныя недастатковая бяспечнымі і забароненыя.) Гэтыя страхі — адлюстраўваныя псыхалагічнага дыскамфорту спажыўца, які трапляе ў залежнасць ад незадомных яму расшэнняў незнаёмых людзей. У іх няма нічога спэцыфічнага кулінарнага — туу самую прыроду мае страх многіх асоб перад апрацоўкамі пад агульным наркозам, палётамі на самалётах ці купляй-продажам зямлі.

Да гэтых прычын можна дадаць і чыста палітычныя: фаст-фуд і асабліва такія раскрученныя і распаўсюджаныя па ўсім сьвеце маркі, як "Макдональдз" ці KFC, зрабіліся сымбалімі пэўнага тыпу грамадзтва і ладу жыцця. Прывім сымбаліямі нагляднымі, зручнымі і для палітычнай рыторыкі, і для рознага роду акцый. Сапраўды, што можа лепш прылюстраваць тэзы пра злаўесныя транснацыянальныя карпарацыі, якія пранікаюць на ўсё кантынэнты і з'янічаюць нацыянальную самабытнасць, чым сетка абсалютна стандартных установ, што прынадлежыць абсалютна аднолькавую прадукцыю?

Зразумела, што ў пропагандзе са-мых розных ан-

тыліберальных сіл — ад левакоў і радыкальных экалягісташ да рэлігійных фундамэнталісташ — "Макдональдзу" адводзіцца надзвычай ганарае месца. І любы прыхільнік гэтых поглядаў з задавальненнем раскажа вам, якія шкодныя і небяспечныя ежа, што там прапануецца.

Усё пад кантролем

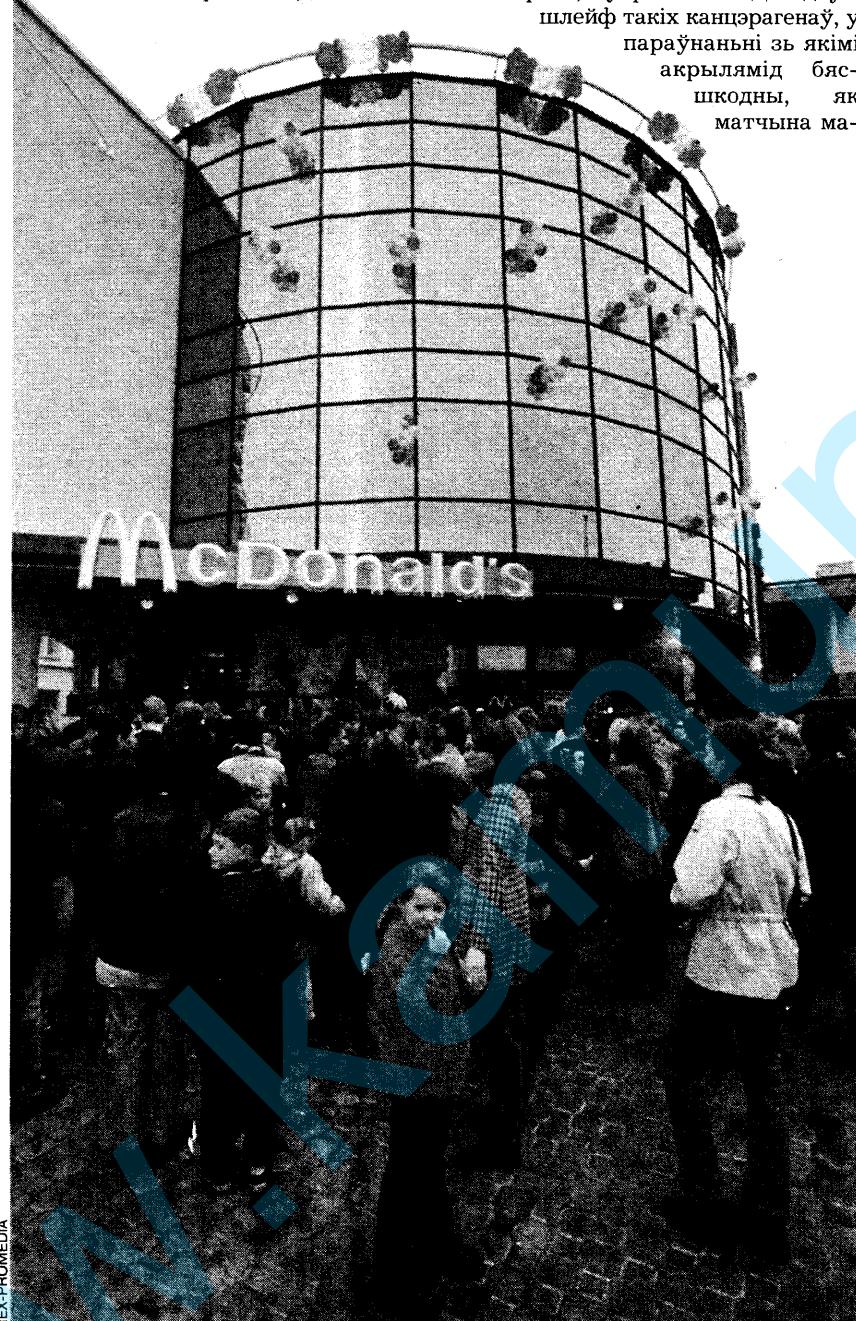
А наколькі яна на самай справе шкодная і небяспечная?

"Небяспека", гэта значыць магчымасць атруціцца, падчапіць інфэкцыю ці ўвогуле зъесьці нешта, чаго ў еже быць не павінна, у такіх установах, як "Макдональдз", бадай, меншыя, чым дзе б там ні было. Такія фірмы памятаюць, што яны заўсёды пад пільнай увагай і што парушэнне, выяўлене ў адным месцы, ударыць па ўсёй сусветнай сетьцы. Нярэдка іх унутраныя стандарты бяспекі значна вышэйшыя за стандарты той краіны, дзе яны працуяюць. Абсалютных гарантый тут быць ня можа: бываюць непрадбачаныя абставіны, накшталт той жа здолънасці крухмалу ўтварацца ў часе награваныя акрылямід (канцерагеннасць якога, зразты, ацэнваецца анколагамі ўсяго толькі як "магчымая", г.зн. строга не даказаная і, ва ўсякім разе, адносна невялікая). Але ўсё ж спажыўцы прадукцыі сетак буйных і вядомых кампаній і фірмаў у найбольшай ступені абароненныя ад непрыемных сюрпризаў.

Са шкоднасцю пытаныне больш складанае. Пераважная большасць страў фаст-фуду — гэта сухамята, часцяком тлустая і вострая, багатая на вугляводы, бедная на вітаміны і клічатку. Па сутнасці, гэта сухі пасып, які насыча хутка і без турбот, але малапрыдатны як мадэль штодзённага рацыянальнага харчаванья. У найлепшым выпадку ўдаеца пераадолецца асобныя зь пералічаных заган: так, заварная лапша ўключает гарачую вадкасць, бігмак і шаурма — съвежую гародніну. Але страў ўсё адно застаецца далёкай ад мэдычнага ідэалу.

Аднак у реальнасці найбольш частая альтэрнатыва гот-догу ці гамбургеру — не прадуманы спалучэнны з трох-четырох няспечна спажыўных рознавіковых страў, а прыхоплены з дому бутэрброд ці халодная катлета. Альбо булачка з гарбатай ці сасіску ў буфэце. Альбо пустыя страўнікі цягам усяго працоўнага дня і ўдарная вячэра бліжэй да ночы. Наўрад ці які-небудзь больш-менш каліфікаваны спэцыяліст па харчаваныні признае любы з гэтых варыянтаў менш шкодным за фаст-фуд.

**Паводле
"Еженедельного
журнала"**

Адкрыццё рэстарану "Макдональдз" на Нямізе выклікала незвычайны ажыятах у менчукоў.

Штучна

вядома, ніхто не пагодзіцца.

Сталае харчаваныне хапком можа выклікаць на толькі атлусыценне, але і іншыя хваробы, звязаныя з ім, — дыябет і сардечную недастатковасць. Але кампаніі адмаўляюцца несьці адказнасць за съядомы выбар наведнікаў. "Ніхто на можа сказаць, што гамбургеры выклікаюць заалежнасць. Яны могуць быць смачныя, і людзі сапраўды могуць зъядапаць іх шмат. Але адсутнасць волі ў чалавека — ужо наша нашая проблема", — кажуць прадстаўнікі кампаніі карпарацыяў.

У Беларусі атлусыценне пакуль не разглядаецца як значная

проблема. Мы не разбэшчаныя разнастайнымі прапановамі ад рэстарацыяў фаст-фуду, а стварэнні нацыянальнай сеткі хуткага харчаванья — усё яшчэ ў праектнай стадыі. З буйных замежных інвестараў у гэтай галіне — адзін славуты "Макдональдз", а месцы, дзе ёсць магчымасць хутка і танна падслікавацца, можна пералічыць па пальцах. Таму ў заплющвае большасць беларусаў вочы на шкоду булачак з катлетай і штучных дэсэртаў. Чэрті па іх зынікаюць толькі бліжэй да закрыцця рэстарацыяў, а ў час съятаў супрацоўнікі ня маюць нават адной вольнай

хвіліны. Калі ж хуткае харчаваныне нарэшце прыйдзе ў рэгіёны, сътуацыя там будзе такая самая. Людзі натоўпамі будуть хадзіць па гамбургерах, і любыя размовы пра здароўе будуць выклікаць адно съмех і непараўменне.

Хуткае харчаваныне — гэта бізнэс, і пакуль існуе попыт — будзе ѹ прадуманыне. Было бы дзіўна, калі б карпарацыі фаст-фуду не карысталіся шанцамі зарабіць грошы. Патрэбы масай задавальняюцца ў поўным аб'ёме. Але ці сапраўды ѿчі ў чалавеку — яшчэ жыве такі моцны жывёльны інстынкт, што, нягледзячы на ўсё веды, ён падпарицювае са-мых розных ан-

Ян Манур

Андрэй Лянкеўч

8 ПРАГРАМА ТВ З 13 ДА 19 СЪНЕЖНЯ

Наша Ніва [46] 13 сънежня 2002

**13 ПЯТНІЦА,
СЪНЕЖНЯ
БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 18.00, 23.00 Навіны.
 6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь.
 9.15 "Пецярбурскія таямніці". Сэрыял.
 10.05 "Падарожжа вакол съвету". Дак. сэрыял (ЗША).
 10.20 Сад мары. Перадача для дачнікай.
 10.45 Святыні Беларусі. Жировіцкі чудатворны абрэз Маці Божай.
 11.10, 22.00 "Марія каканьня". Сэрыял.
 12.20 Добры дзень, Беларусь!
 13.15 Камедыя "Дзецы панядзелка".
 14.55 Міжнародны турнір "Эўрапейскі хакеіны выклік". Вялікабрытанія—Беларусь. Трансляцыя з Кіева. У перапынку (14.40) — Навіны.
 17.30 "Легенда пра забыты горад". Сэрыял для дзяцей (Канада). 2-я сэрыя.
 18.20 З дакладных крыніц.
 18.35 Крымінальны баявік "Цёмныя конкі" (ЗША).
 20.15 Лёс чалавека.
 20.40 Кальханка.
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.45 Навіны рэгіёну.
 22.50 10 хвілін пра спорт.
 23.20 Зона Iкс.
 23.30 Начная размова.
 1.05 Пыхлягчынная драма "Пакой сына" (Італія—Францыя).

СТВ
 5.00 Музичны канал.
 5.30 "24 гадзіны". Тэлесэрыял.
 6.30 "Дзікая плянэта": "Усё пра сабак", "Выратавальнік". Дак. фільмы.
 7.30 "Дэніс-непаседа". Мультсэрыял.
 8.00 "Флінт — дэтэктыў у часе". Мультсэрыял.
 8.25 "Хілкіп". Мультсэрыял.
 8.50 "Зашпрашэн паскардзіца".
 9.00 "СТВ-спорт".
 9.10 "Рамонт".
 9.25 "Сънеданьне з Інай Афанаевай".
 9.50 "Вядзьмак". Тэлесэрыял.
 10.55 "Тайга". Тэлесэрыял.
 12.00 Дыялет з усім съветам: "Пасло. Ахвярапрынашэнне". Дак. фільм.
 12.30 Радыёкропка.
 12.50 Разам.
 13.00 Кіно: П. Вельямінаў, Д. Баніёніс, А. Дабраварава ў прыгодніцкім фільме "Камандзір шчасливага "Шчуплака".
 15.00 "5 хвілін да разводу". Ток-шоу.
 15.25 "У нас усе дома". Тэлесэрыял.
 15.55 "Будзем агульны дом". Упраўленчы капітальнага будаўніцтва Менгарвыканкаму — 45 год. Дак. фільм.
 16.25 "Жыцьцё з Люю". Мультсэрыял.
 16.50 "Вуншпунш". Мультсэрыял.
 17.20 "Філярманичны тыдзень".
 17.25 "Аутапанарама".
 17.45 Анимайчыны фантастычны фільм "Апошняя фантазія". ЗША.

фільм.
 7.30, 12.30, 19.30, 23.05 "24 гадзіны".
 7.45, 20.15 "СТВ-спорт".
 7.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
 8.05, 19.45 "Навіны СНД".
 8.25 "Сънеданьне з Інай Афанаевай".
 8.30, 20.50 "Менск і менчукі".
 8.40, 22.20 "Эханалéгія".
 8.50 Кіно: Люю Дэ Флюнэс у камедыі "Крыльца ці ножка". Францыя, 1976.
 10.35 "Такая прафесія".
 11.00 "Аутапанарама".
 11.15 "Тэатральная гісторыя".
 11.30, 18.35 "Немагчымыя зялёныя вочы". Тэлесэрыял. Заключная сэрыя.
 12.50 "1/52". Спартыўны агляд.
 13.05 "Кіно": Я. Сіманава, М. Жыгалау, С. Ніканенка ў тырылеры "Чорт у рабіні".
 14.50 "Відавочца".
 15.20 "Спазназ. Людзі бязь ценю".
 16.00 "Скул-парад".
 18.30 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 22.20 "20-ка Першых".

АНТ
 7.00, 8.10 "Пад'емнік".
 8.00, 22.00 "120/80".
 8.30, 17.00, 20.30, 23.00 MegaMix.
 12.00 "Azon".
 14.00, 22.10 Навіны спорту.
 14.10 "V.I.P.онія".
 16.00 "Скул-парад".
 18.30 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 22.20 "20-ка Першых".

РТР
 8.00 "Ваенная праграма Аляксандра Сладкова".
 8.20 "Два рапаі".
 9.15 А.Збруев, М.Падгорны і Л.Чурсіна ў дэтэктыве "Два белеты на дэйнны сэнс".
 17.55 "Аншляя".
 19.00 Весткі.
 19.25 "Люстра".
 19.50 Сэрыял "Брыгада".
 20.55 Прэм'ера. "Стань зоркай".
 21.50 Сусъветнае кіно. Брус Уіліс і Хейлі Джоэл Осмент у фільме "Што стае пачыце" (ЗША).
 0.05 Прэм'ера. Дак. фільм "Як зды-
 малася "Брыгада".

19.30 Дак. сэрыял "За мяжой рэальнасці".
 19.55 Сэрыял "Доктар Жывага".
 20.40, 21.20 Тэлеспектакль.
 20.45 "Вечарніца".
 21.15 Маст. фільм "У пошуках прыгод".
Першы музычны канал
 7.00, 8.10 "Пад'емнік".
 8.00, 22.00 "120/80".
 8.30, 17.00, 20.30, 23.00 MegaMix.
 12.00 "Azon".
 14.00, 22.10 Навіны спорту.
 14.10 "V.I.P.онія".
 16.00 "Скул-парад".
 18.30 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 22.20 "20-ка Першых".

АНТ
 15.35 Легендарная камедыя "Паветраныя прыгоды".
 18.00, 20.30, 23.25 "Нашы навіны".
 18.10 "Самі з вусамі".
 18.45 "Поле цудаў".
 20.00 Час.
 21.00 "Апошні герой-2". "Выкананне жаданьня".
 22.10 "Фабрыка зорак".
 23.35 Ад аўтараў "Матрыцы". Трылер "Сувязь".

РТР
 8.00 "Ваенная праграма Аляксандра Сладкова".
 8.20 "Два рапаі".
 9.15 А.Збруев, М.Падгорны і Л.Чурсіна ў дэтэктыве "Два белеты на дэйнны сэнс".
 17.55 "Аншляя".
 19.00 Весткі.
 19.25 "Люстра".
 19.50 Сэрыял "Брыгада".
 20.55 Прэм'ера. "Стань зоркай".
 21.50 Сусъветнае кіно. Брус Уіліс і Хейлі Джоэл Осмент у фільме "Што стае пачыце" (ЗША).
 0.05 Прэм'ера. Дак. фільм "Як зды-
 малася "Брыгада".

15.00, 18.00 "Сёньня" з Юр'ем Ліпавым.
 15.20 Дзымітры Малікаў. "Жаночы погляд" Аксаны Пушкінай.
 16.05 "Шоў Алены Сыцаненкі".
 17.05 Экстрэмальнае шоу "Фактар страху".
 18.05 "Дама ў акулярах, са стрэльбай, у аутамабілі". Тэлесэрыял. 1-я і 2-я сэрыі.
 19.50 "Ізоў пласцінка пяе". Людміла Лядава.
 20.20 Блеф-клуб.
 21.00 Навіны культуры.
 21.20 Канцэрт, прысьвечаны Каралеве Вялікабрытаніі.
 23.25 Сымеханасталігія.

НТВ
 9.00, 10.00 "Сёньня".
 9.05 Крымінальная камедыя "Язычніцкая мадонна".
 11.00, 16.00, 17.00 "Сёньня".

12.45 Фрытайл. Паўтор.
 13.15 Футбол, кубак УЭФА, Спэцагляд. Паўтор.
 15.15 Біятлён. Кубак съвету. Жанчыны. Спрынт. Паклюка. Жывая трансляцыя.
 16.30 Плаванье, чэмпінат Эўропы, Германія. Жывая трансляцыя.
 18.00 Футбол, кубак УЭФА.
 19.00 Футбол, кубак Афрыкі (CAF CL).
 21.00 Парусны спорт. Кубак Люю Уітана. Паўфінал. Новая Зэляндыя.
 22.00 Керлінг. Чэмпінат Эўропы. Швайцарыя. Мужчыны. Паўфінал.
 23.30 Керлінг. Чэмпінат Эўропы. Швайцарыя.
 0.15 Аўтагонкі на лёдзе, Вал Торэн.
 0.45 Матаціклентная гонкі. Агляд сэзону, 125cc, 250cc.
 1.45 Экстрэмальная віды спорту. Паўтор.
Эўраспорт
 9.30 Горныя лыжы. Кубак съвету. Валь Д'зэр. Гігант спалам. Жанчыны. Паўтор.
 10.30 Біятлён. Кубак съвету. Мужчыны. Паклюка. Паўтор.
 11.30 Горныя лыжы. Кубак съвету. Валь Д'зэр. Супэрлігант. Жанчыны. Жывая трансляцыя.
 12.30 Калданаўская сімволіка.

Уладзімер СКАЛАНОВІЧА

турба-міксэр

Выступае "Крамбамбуля"

**14 СУБОТА,
СЪНЕЖНЯ****БТ**

7.00, 12.00, 17.30 Навіны.
 7.15 "Альжыр лятунку ў нашых". Сэрыял. Зключчанія сэрыя.
 8.10 Сэрыял "На мяжы" (ЗША).
 8.35 Існасьць. Духоўчайная праграма.
 9.10 Мультыклуб.
 9.45 Экран індыйскага кіно. "Чужое дзіця". 1-я сэрыя.
 11.15 Здроўе. Тэлесачасіп.
 11.45 Музэюм. Маліваныя дываны.
 12.20 Віслёама. Чэмпінат Эўропы. Жанчыны. Паўфінал. Трансляцыя з Даніі.
 12.55 Міжнародны турнір "Эўрапейскі хакеіны выклік". Вугоршчына—Беларусь. Трансляцыя з Кіева. У перапынку (14.35) — Навіны.
 15.30 Віслён "Адзінокі голуб" (ЗША). 2-я сэрыя.
 16.20 Турын. Тэлегульнія.
 17.00 Кухня КВК.
 17.55 Гандбол. Чэмпінат Эўропы. Жанчыны. Паўфінал. Трансляцыя з Даніі.
 18.00 Віслёама. Чэмпінат Эўропы. Жанчыны. Паўфінал. Трансляцыя з Кіева.
 18.35 "Славянскі базар у Віцебску-2002". Тэатр харэаграфіі і цырку "Рызома".
 19.30 "Славянскі базар у Віцебску-2002". Тэатр харэаграфіі і цырку "Рызома".
 20.15 Сусъветная калекцыя каротка-мэтражных фільмаў. "Браты. Дзярхері", "Паркавыя гісторыі" (Вялікабрытанія).
 21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
 21.45 М.Грыфіт і Т.Бэрэнджэр у трывалы. "Змова" (Канада—Італія—ЗША).
 22.30 10 хвілін пра спорт.
 23.35 Гандбол. Чэмпінат Эўропы. Жанчыны. Паўфінал. Перадача з

Даніі.
СТВ
 5.00 Музичны канал.
 5.30 "Сакрэтны матэрыялы". Тэлесэрыял.
 6.30 "Дзікая плянэта": "Усё пра сабак", "Выратавальнік". Дак. фільмы.
 7.30 "Дэніс-непаседа". Мультсэрыял.
 8.00 "Флінт — дэтэктыў у часе". Мультсэрыял.
 8.25 "Хілкіп". Мультсэрыял.
 8.50 "Зашпрашэн паскардзіца".
 9.00 "СТВ-спорт".
 9.10 "Рамонт".
 9.25 "Сънеданьне з Інай Афанаевай".
 9.50 "Вядзьмак". Тэлесэрыял.
 10.55 "Тайга". Тэлесэрыял.
 12.00 Дыялет з усім съветам: "Пасло. Ахвярапрынашэнне". Дак. фільм.
 12.30 Радыёкропка.
 12.50 Разам.
 13.00 Кіно: П. Вельямінаў, Д. Баніёніс, А. Дабраварава ў прыгодніцкім фільме "Камандзір шчасливага "Шчуплака".
 15.00 "5 хвілін да разводу". Ток-шоу.
 15.25 "У нас усе дома". Тэлесэрыял.
 15.55 "Будзем агульны дом". Упраўленчы капітальнага будаўніцтва Менгарвыканкаму — 45 год. Дак. фільм.
 16.25 "Жыцьцё з Люю". Мультсэрыял.
 16.50 "Вуншпунш". Мультсэрыял.
 17.20 "Філярманичны тыдзень".
 17.25 "Аутапанарама".
 17.45 Анимайчыны фантастычны фільм "Апошняя фантазія". ЗША.

8 канал
 15.00 Маст. фільм "Ран".
 17.30, 20.10 Тэлеспектакль.
 17.45 Праграма мультфільмаў.
 18.45 Майстры кун-фу ў баевіку "Тайны агент".
 20.40 "Ауга-кляс".
 20.45 "Вечарніца".
 21.15 Курт Расэл у маст. фільме "Аварыя".

Першы музычны канал
 8.00 The best.
 10.00, 20.30, 21.15, 0.00 MegaMix.
 12.00 "Azon".
 17.00 Музыка.RU.
 19.30 People-mix.
 21.00 "Кальханка ад Сашы і Сірох".
 23.00 "Past Perfect". Музыка рэтра.

АНТ
 8.00 Мультсэнс "Рыкі-Цікі-Таві".
 8.20 Грай, гармонік любі!
 8.55 Слова пастыра.
 9.10 Здароўе.
 10.00, 14.00 Навіны (з субтрырамі).
 10.10 "Смак".
 10.30 "Падарожжы натураліста".
 11.00 Сымеханарама.
 11.40 Сабачая камедыя "Чацьверты Баховін".
 13.35 Дынсней-клуб. "Баз і яго каман-

да".
 14.10 Еракаш.
 14.20 Клюб падарожнікаў.
 15.00 В.Алентаў, Ж.Дзардзіэ ў фільме "Зайдзрасьцьць багоу".
 17.30 Жарт за жартам.
 18.10 Роберт да Ніра, Жан Рэн ў баевіку "Ронін".
 20.30 "Нашы навіны".
 21.00 "Апошні герой-2". "Ноч ка-ханьня".
 22.10 "Што? Дзе? Калі?".
 23.30 Часы.
 0.25 Рэальная музыка.

РТР
 9.15 "Ранішня пошта".
 9.50 Пародія камедыя. Бурвіль і Люлю Дэ Флюнэс у фільме "Вялікая прагулка" (Францыя).
 12.10 "Парламэнтская гадзіна".
 13.00 Весткі.
 19.00 Б.Джыгарханян, У.Івашоў, І.Перавезэ і Р.Рыкаў у прыгодніцкім фільме "Карона Расейскай імперыі".
 16.00 "Ха". Маленкія камедыі.
 16.20 "Пакой сымеху".
 17.10 Камедыя "Аэроплан-2" (ЗША).
 17.20 "Дрэва жаданьня" ю. Маст. фільм.

Культура
 11.20 "До мажор".
 11.50 ГЭГ.

У Берасьці на "Балахоўскіх могілках" да 82-х угодкаў Слуцкага збройнага чыну і Палескага паходу Булак-Балаховіча ўсталяваныя мэмарыяльныя пліты. Аднак ня ўсе таямніцы гэтых пахаваньняў раскрытыя.

Помнік на Балахоўскіх могілках

У нядзелю 1 сіння 1920 года, нягледзячы на съюжу ѹ сівер, не-калькі дзясяткаў берасьцейцаў з кветкамі і лімпадамі прыйшлі памаліца і ўшанаваць памяць жаўнеру войска генерала Станіслава Булак-Балаховіча, пахаваных на вайсковых могілках у 1920 годзе. Сабралася пераважна младзь. Уніяцкі съятар пасьвяніці памятны знак і адслужыў каротку паніхіду. Гім "Магутны Божа" гучай над дзвінум паўлітамі з надпісам: "Тут спачываюць беларускія жаўнеры войска ген. С. Булак-Балаховіча" і "Яны ішлі паміраць за волю Бацькаўшчыны".

На ўсе нават карэнныя берасьцейцы ведаюць, што ѹ раёне мя-сакамбінату (форт "Бэр") ляжаць польскія і беларускія салдаты. У савецкія часы "Балахоўскія могілкі" былі занядбаныя ды апаганеныя. Калі б не карчы, дык ці захавалася б не разъбітым хоць адно ўсталяване за польскім часам надмагілье.

Пры канцы 1980-х на месцы гэтых пахаваньняў улады вы-дзелі месца пад гаражы. Частка іх цяпер стаіць на магілах. Тады ж праз суполку "Стары горад" я выпадкова пазнаёміўся з дачкай кіраўніка гарадзкога аб'яднання ахвяраў камуністычных рэпресій Мікалая Левашке-

віча. Менавіта ад яе я ўпершыню даведаўся пра Балахоўскія могілкі. "Балахоўскія" — бо на многіх помніках жаўнерам было напісаны, што яны з групы генерала Балаховіча. (Цяпер помнікі з такімі надпісамі ўсяго чатыры, а яшчэ адзін належыць Казімеру Сабчаку з менскага палка пяхоты, створанага падчас паходу Балаховіча ѹ Беларусь.)

Як прыкра было гэтай жанчыне, што на кладах будуюцца гаражы. У тых часы прадухіліць будаўніцтва было немагчыма. Тады спн. Дыяния вырашыла хадзіць у ратаваніцца для нашчадкаў прозвішчы пахаваных. Яна агледзела кожны помнік, перапісала ўсё, што яшчэ можна было раскрытаць, і аддала съпіс у касьцёл кс. Кароляку, бо ѹ іншых установах, як яна казала, нікому гэта не патрэбна. Шкада толькі, што і кс. Кароляк (пяпер дэпартаўваны з Беларусі ѹ Польшчу дзе-ля непаразуменіем зъ мясцовымі ўладамі) чамусыці нічога ня памятае, кажа, што таго съпісу ў яго не захавалася.

Уратаваць рэшткі могілак удалося дзякуючы паліякам зв. Белай-Падляскай, з фундацыі РАХ, якая займаецца аховай помнікаў. Дапамагалі ім прыбраць могілкі актыўніц Саюзу паліякаў у Беларусі. Для іх важней была

найперш памяць пра сваіх суайчыннікаў. Пря беларусаў-балахоўцаў яны амаль ня згадвалі. Дысь з беларусаў да іх тады практычна ніхто не далучуўся, бо нічога ня ведалі пра могілкі.

У 1992 годзе замест старых пабітых помнікаў асобным жаўнерам былі ўсталяваныя новыя. У мене, прауда, скласяся ўражаньне, што пры гэтым не асабліва імкнуліся захаваць прозвішчы пахаваных. Сярод адноўленых помнікаў адно безыменныя: або не-вялікі стандартны крыж з батону, або пліта з крыжам і надпісам "Żołnierz NN armii polskiej, 1920".

Сёлета ўвосень мы заўважылі ля пілоту перакулены абласлютна цэлы помнік беларусу-разьведчыку Якубу Дзенісюку (? — VII.1920). Чаму ён там апынуўся, да-водзіцца толькі гадаць. Бо на кладах

сярод магілаў новага такога помніка мы не знайшли. Кінулася ѿчы таксама, што з ацалелых помнікаў найболыш пашкоджаныя пліты, дзе ёсьць надпіс або прыналежнасці жаўнера да групы генерала Балаховіча. Уражанае, што нехта спрабаваў наўмысна пашкодзіць такі надпіс ці замазаць яго цэмантам, каб не чытаўся.

Гісторыя гэтых могілак яшчэ патрабуе ўдакладнення, але вядома, што ѹ балахоўцаў ѹ Берасьці быў лізарэт. Большасць дакладна датаваных пахаваніяў па часе ахопліваюць пэрыяд ад каstryчніка да сіння 1920 года. Менавіта ѹ гэтых час войска

браныя, а да шасціцмэтровага крыжа і сціплага памятнага знаку штогод на дзень незалежнасці Польшчы ўскладаюцца кветкі ад польскага кансуліяту ѹ Берасьці. А вось мерапрэемствы на дзень Волі лідэры берасьцейскіх атраджэнскіх арганізацый ладзяць часцей ва ўтульных заліх у цэнтры гораду.

Я спытаўся ѹ інспектара па ахове помнікаў Берасьцейскага аблвыканкаму Л. Несцерчука, хто даглядае вайсковых могільнікі. "Я сам хацеў бы гэта ведаць", — адказаў ён мне. **Ня** так даўно нехта зламаў металевы крыжкі на весьніцах. А адзін зь дзялянкоў бізнесу цікавіўся, колькі часу

Булак-Балаховіча вяло баі на Палескі. Усяго пахавана на могілках яны менш за паўтысячы жаўнеру, прычым большасць з іх — невядомыя. Ёсьць пары дзясяткаў брацкіх магілаў, у якіх пахавана па 10 жаўнеру.

Магілы жаўнеру цяпер пры-

Ст. Булак-Балаховіч (сидзіц у цэнтры) са штабам сваёй арміі

гістарычная даведка

Начальнік узброеных сілаў

Як лічыць дасьледчык гісторыі беларускіх вайсковых фармаваніяў Алег Латышонак, "Берасьцейская крэпасць — месца фармавання беларускага войска. Там павінна захоўвацца па-

мяць аб гэтым войску і яго начальніку ген. С. Булак-Балаховічу. Было гэта адзінае дзейнае беларускае войска на той час".

Генерал Станіслаў Булак-Балаховіч нарадзіўся ѹ 1883 годзе на Браслаўшчыне. У першую сусветную камандаваў дывэрсійным аддзелам царскага войска. Пасля службы ѹ Чырвонай Арміі, сышоў з яе і ваяваў супраць бальшавікоў у Эстоніі, перайшоў пад загад Ураду БНР. Аддзел генерала Булак-Балаховіча вярнуўся ѹ Беларусь у пачатку 1920 года і разьмясціўся ѹ Берасьці. У яго шэррагах налічвалася каля 700 чалавек, 82 гарматы, 2 гарматы і 4 куляметы. Палову афіцэрскага складу і трох чвэрці жаўнераў складалі беларусы. Гонарам Балаховіча быў ягоная конная сотня — самая верныя і спрэтыкаваныя жаўнеры, якія прыйшлі з ім

Мапа баявых дзеянінь ю арміі ген. Булак-Балаховіча супраць Чырвонай Арміі ѹ лістападзе 1920 года на Палескі (чорнымі стрэлкамі пазначаны дзеяніні балахоўцаў, шэрымі — Чырвонай Арміі).

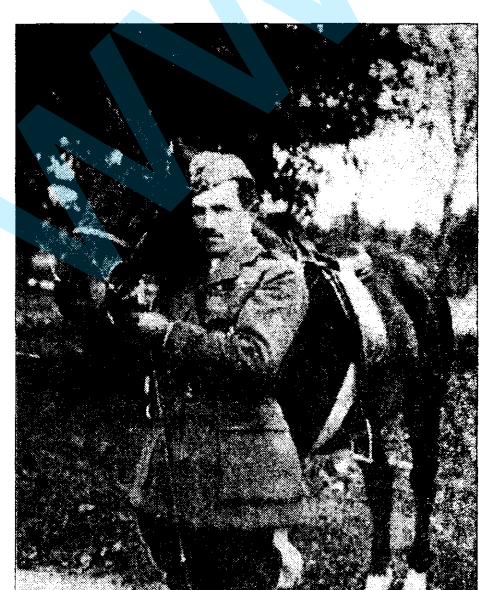
усю вайну.

У час паходу бальшавікоў на Варшаву ѹ 1920-м аддзел генерала Булак-Балаховіча паспяхова стрымліваў іх наступ на сваім участку фронту каля Ўладавы, разьбіў 67-ы полк конармії Бу-дзёнага ля Пугачова, а 27 верасьня вызваліў Пінск.

Пасля спынення баявых дзеянінь ѹ на польска-савецкім фронце, Булак-Балаховіч вырашае самастойна распачаць вайну з бальшавікамі. 6 лістапада 1920 года ягонае 20-тысячнае войска пачало свой вызвольны паход на Мазыр, а 7 лістапада ѹ Тураве Булак-Балаховіч пад бел-чырво-

на-белым сцягам складае прысягу змагацца за Беларусь да поўнага яе вызвалення. Праз п'ять дзён у вызваленым Мазыры генерал Булак-Балаховіч аўбічае незалежнасць Беларусі, прымае тытул "Начальніка ўзброеных сілаў Дзяржавы" і з сяброў Беларускага палітычнага камітуту стварае беларускі ўрад на чале з П. Алексюком. У аддзеле "бацькі" пачалі масава ўступаць сяляне.

Аднак разьвіць посыпех балахоўцаў не далі рады — у Беларусь з Крыму перакінулі значныя сілы Чырвонай Арміі, якія пачалі выцісняць іх войскі на заход, за польска-савецкім фронтом. З баямі войска С. Булак-Балаховіча адступіла ѹ нэўтральную зону і было інтэрнавана паліякамі. Але частка жаўнеру яшчэ некалькі гадоў вяла партызансскую вайну ѹ атрадах "Зялёна-дуба" на савецка-польскіх межах. Сам "бацька" ў міжваенны час жыў у Белавежы, быў вядомы як антыкамуніст і антынацыст, напісаў кнігу беларускіх вершаў. Ён загінуў на пачатку другой сусветнай вайны ѹ Варшаве ад нямецкай кулі.

Генерал-маёр Станіслаў Булак-Балаховіч, 1920 год.

Наступнік Кучмы

Украінскі презыдэнт
Леанід Кучма 9 сіння 2002
павёз у Москву свайго
новага прэм'ер-міністра
Віктара Януковіча.
Афіцыйная нагода для
візыту — падпісаныне
дакументаў наконт
транзыту расейскага газу
праз Украіну і закрыцьцё
Году Украіны ў Вялікім
тэатры. Гэта ўжо восьмы
візит Кучмы ў Расею за
гэты год. Рэкорды
А.Лукашэнкі па
наведваньні Москвы
пабітыя.

В.Януковіча, былога кіраўніка Данецкай вобласці, называюць пераемнікам Кучмы на презыдэнцкіх выбарах, якія адбудуцца ва Украіне праз два гады. Ён з Данецку, па-украінску гаворыць кепска, у Захоўні Украіне мае рэпутацыю "маскаля". Самае цікавае ў ягонаі біяграфіі — судзімасці, якія ён меў у маладосці. Праўда, у 90-я гады ён стаў не толькі губернатаром, але шырока атакім.

Кабінет міністраў, узначалены В.Януковічам, — першы ад 1991 г., у якім няма ніводнага міністра,

што нарадзіўся б на заход ад ракі Збреч. Новы прэм'ер адразу пасыля свайго абрањанія абвясціў, што ягона мэта — як мага шчыльнейшае супрацоўніцтва з Расеяй "на ўзаемагадных умовах".

В.Януковіч робіць уражанье чалавека, які што ў руках захапіў, таго ўжо не аддастъць. Перамагаць ён умеет, прычым рознымі шляхамі. Парляемэнтскія выбары на Данеччыне выйграў урадавы блёк "За адзінную Украіну", хаця ў цэлым у краіне ён здабыў менш за 10% галасоў. Можна толькі здагадвацца, якімі шляхамі. Януковіч таксама цесна звязаны з данецкімі бізнес-кланамі і тантыйшым алігархам Рыната Ахметавым, уладальнікам

прамысловых прадпрыемстваў, банкаў і нават футбольнай каманды "Шахцёр".

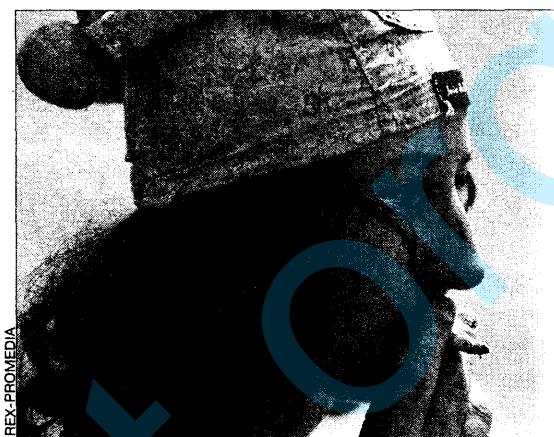
"Лукашэнкаў" шлях дае дывідэнды украінскім алігархам, якія грэюць руки на легальным і нелегальным бізнесе з Расеяй і транзыце. Аднак гэта не дапамагае Украіне вырашыць эканамічныя праблемы. Расея сёньня кіруеца прагматычнымі матывамі, і слова пра "братэрства народаў" яе не грэюць.

Праз Украіну Расея транспартуе ў Захоўні Эўропу 2/3 свайго газу. У кастрычніку пад цікам Уладзімера Пуціна быў створаны расейска-украінскі кансорцыум, што кантролюе транзыт газу на Заход — дарма што раней Кіеў лічыў гэтыя трубаправоды сваім козырам у перамоўах з Москвой. Сёньня Расея мае ў тым кансорцыуме амаль 50% акцыяў.

Наступны год ва Украіне абвешчаны Годам Расеі. Аднак Кіеў і Москва па-ранейшаму застаюцца канкурантамі — як у гандлі на тэрыторыі былога Савецкага Союзу, так і на рынках Афрыкі ды Азіі.

Мікола Бугай

пачку і на менш за 40% — задняга. Да супольнага рашэння нё даўчыцца Нямеччына. На яе думку, такія абмежаваныя на рэкламу тытуну падарувуць эканамічныя асновы СМІ.

Падзеньне папулярнасці Шродэра

Толькі-толькі адбыліся выбары, а ўрад Гергарда Шродэра ўжо страйці падтрымку немцаў. Паводле апошняга сацыялягічнага апытаўніцтва, толькі кожны сёмы грамадзянін ФРН задаволены дзеяньнімі кабінэту. Упльывовы часапіс "Der Focus" напісаў пра магчымую датэрміновую адстаўку Шродэра. А ў аўтарак і сам лідар СДПН у кулоарах прыграў, што сыдзе ў адстаўку, бо стаміўся ад беспадстаўнай крытыкі.

Немцы ўзыяліся супраць свайго ўраду, бо той пастанавіў падвысіць амаль 50 відаў падаткаў. Іншага спосабу выправіць дэфіцит бюджету кабінэт не знайшоў. Адпаведна, падаражжае ўсё — ад бэнзыну і цыгарэтай да кветак і электраэнэргіі. Больш

грошай трэба будзе аддаваць і на сацыяльнае забесьпячэнне (пэнсіі, мэдычную страхоўку). Звычайнаму бюргеру гэта абыдзецца ў колькі сотняў эўра штогод.

Прычына эканамічных цяжкасцяў у тым, што магутнай систэме сацыяльнага забесьпячэння не хапае сродкаў. З'явілася маса людзей, што паразытуюць на сацыяльных гарантыйах дзяржавы і зусім ня хочуць працаўніцтва. Магчымасцю не працаўніцтва і атрымліваць сацыяльную дапамогу — Sozialhilfe — ФРН прывабіла і мноства іншаземцаў. Многія з іх гадамі жывуць на ўтыманіні. За ўсё ж трэба плаціць звычайнім немцам.

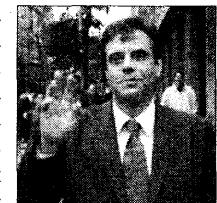
Сяргей Радзігейн

Два калашнікавы й баявік

У Сэрбіі другі раз праваліся презыдэнцкія выбары.

На паўторнае галасаваньне 8 сіння прыйшлі толькі 45,2% выбарцаў, хаця закон вымагае, каб іх было больш за 50%. Цяперашні прэзыдэнт Ваіслай Каштуніца, які набраў 57,5% галасоў, лічыць сябе "маральным пераможцам" і вінаваціць у сабатажы выбараў урад, прэм'ер-міністра, кіроўніцу партыйнай кааліцыі. Другое месца заняў прадстаўнік крайніх правіцы Ваіслай Шэшаль (36%), трэціе — нацыянал-папуліст Барыслай Пялевіч (3,5%).

Зважаючы на то, што і В.Каштуніца — прадстаўнік кансерватыўных нацыяналістаў, разумееш сэрбаў: выбіраць ім не было з чаго. Палітык з Ваяводзіны Ненад Чанак перад выбарамі жартаваў, што сэрбам прапланавалі выбар паміж "двумя калаш-

нікам". Каштуніца і Шэшаль фігурувалі на пэрадвыбарчых плякатах з карабінамі, Пялевіч жа ваяваў у Босніі ў войску Аркані.

Іншую Сэрбію" рэпрэзэнтаваў на пэрадвыборчых выбараў у кастрычніку ліберал Міралюб Лабус.

Аднак другі раз ён ужо не вылучаўся. Небясьпека ж падсыцерагае Каштуніцу з іншага боку. Паводле праекту новай Канстытуцыі краіны Сэрбіі й Чарнагорыі, прэзыдэнта будзе выбіраць фэдеральны парламент з сэрбскіх і чарнагорскіх дэпутатаў. Каштуніца, які ня мае вагі ў сэрбскіх палітычных эліт, у гэтым выпадку гублюе шанец зрабіцца прэзыдэнтам.

Ф.С.

Найстарэйшы за ўсю гісторыю ЗША сэнатар з Паўднёвай Караліны Стром Тэрманд адзначыў 4 сіння свой 100-ы дзень народзінаў. Спадара Тэрманды можна было б назваць хадзячай амэрыканскай гісторыяй, калі б ён мог спраўна перасоўвацца. Але стары сэнатар ледзьве рухаецца, амаль ня мае моцы, каб размаўляць, і недачувае, што яму кажуць. Так было не заўсёды: яшчэ нейкія 34 гады таму, ужо маючы шэсьць зь лішкам дзясяткай, сэнатар ажаніўся зь Mіс Паўднёвая Караліна, маладзейшай за яго роўна ў трэх разы. Гэткі самы спрыт ён выказаў нават у сваёй разьвітальнай прамове перад сэнатарамі:

"Люблю вас усіх, а ваших жонак асабліва".

С.Тэрманд — вэтэран вайны. Ён мужна паводзіўся ў часе высадкі саюзнікаў у Нармандіі. Неўзабаве пасыля вайны Тэрманд зрабіў

Эўразія забараніў лёгкія цыгаркі

Вярхоўны суд Эўразіязу 10 сіння забараніў прадаваць цыгарэты з пазнакай "light" (лёгкія) і "mild" (мяккія). Яны, маўляю, уводзяць у зман пакупнікоў і ствараюць уражанье, што паленьне ня шкодзіць арганізму. Гэтак скончыўся суд паводле пазову спажыўцоў да буйных тыгунёвых кампаній "Imperial Tobacco" ды "British American Tobacco". Апроч таго, паводле рашэння суду, папераджальны надпіс пра школу паленьня мусіць займаць цяпер ня менш за 30% плошчы пярэдняга боку цыгарэтнага

Вядомая польская газета "Życie" 9 сіння прыпыніла сваё існаванье дзеля браку грошай. Журналісты застрайкавалі ад 4 сіння, якія не атрымалі заробку за верасень. Запазычнасць газеты па заборках сягнула ўжо

ZYCIE

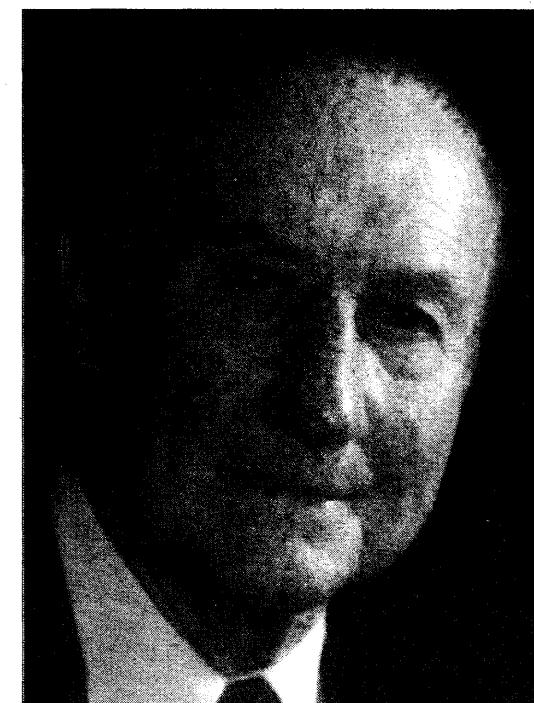
100 тыс. злотых. Частка супрацоўнікаў выдаўецкага дому "Wolne Słowo", куды ўваходзіць і "Życie", не атрымала ганарараў яшчэ за сакавік. Заява пра банкротства мэдия-холдынгу "Wolne Słowo" ўжо накіраваная ў суд.

Адна ночь у ГУЛАГу

Былыя палітвязні да сёньня з жахам прыгадваюць Пермскія прадпрыемствы на Урале, дзе за саветамі загінула безыліч людзей. Цяпер тых "зоны" выкарыстоўваюць для прыцягнення турыстаў. Уральская арганізацыя "Permtourist" і музей палітычных рэпрасій "Перм-36" прапануе замежнікам адну ночь "у капіцірох ГПУ" — з спаннем на нарах лягернай ежай. "Вострыя адчуванні" гарантуюцца: баракі больш нагадваюць клуні, чым

жытло, а балянда станецца чыстай экзотыкай для сытага пакалення канца XX — пачатку XXI ст. Праваабаронцы й былыя палітвязні падтрымалі праект як сродак вывучэння сумных памылак мінушчыны. "Гэта было б вельмі карысна для нашых дэпутатаў, для нашых судзіздаў — пражыць адзін дзень у камеры ГУЛАГу", — сказаў Сяргей Кавалёў, які прабыў у Пермскім лягеры ад 1976 да 1980 г.

Аркадзь Шанскі

гадзіны 18 хвілінаў, спрабуючы заблякаць прыняцце пасстановы пра грамадзянскія права чарнскіх амэрыканцаў. Але сэргагація адышла ў гісторыю, і афраамэрыканцы атрымалі права голосу. Тэрманд зъмяніў палітыку ды зрабіўся першым рэспубліканцам, які ўзяў на працу дарадца-мурныну ды прасоўваў у Сенаце праект абвяшчэння святы ў гонар Марціна Лютера Кінга. Падчас апошній выбарчай кампаніі за Тэрманду галасаваў кожны чацьверты чорны выбарчык Паўднёвой Караліны.

Але сэргагація адышла ў гісторыю, і афраамэрыканцы атрымалі права голосу. Тэрманд зъмяніў палітыку ды зрабіўся першым рэспубліканцам, які ўзяў на працу дарадца-мурныну ды прасоўваў у Сенаце праект абвяшчэння святы ў гонар Марціна Лютера Кінга. Падчас апошній выбарчай кампаніі за Тэрманду галасаваў кожны чацьверты чорны выбарчык Паўднёвой Караліны.

Апошнім часам стары сэнатар бавіўся тым, што частаваў ў цукеркамі маладых супрацоўнікаў Сенату і распавядаў журналистам пра свае амурныя подзвігі. Развітаўшыся з сэнатарскім фатэлем, Тэрманд накіруеца ў родны горад Эджфілд, дзе адмысловы для яго да тантайшага шпіталю прыбудавалі крыло. У гэтым прытулку ён і будзе дажываць.

Франц Субель

Mіхал Анемпадыстаў:

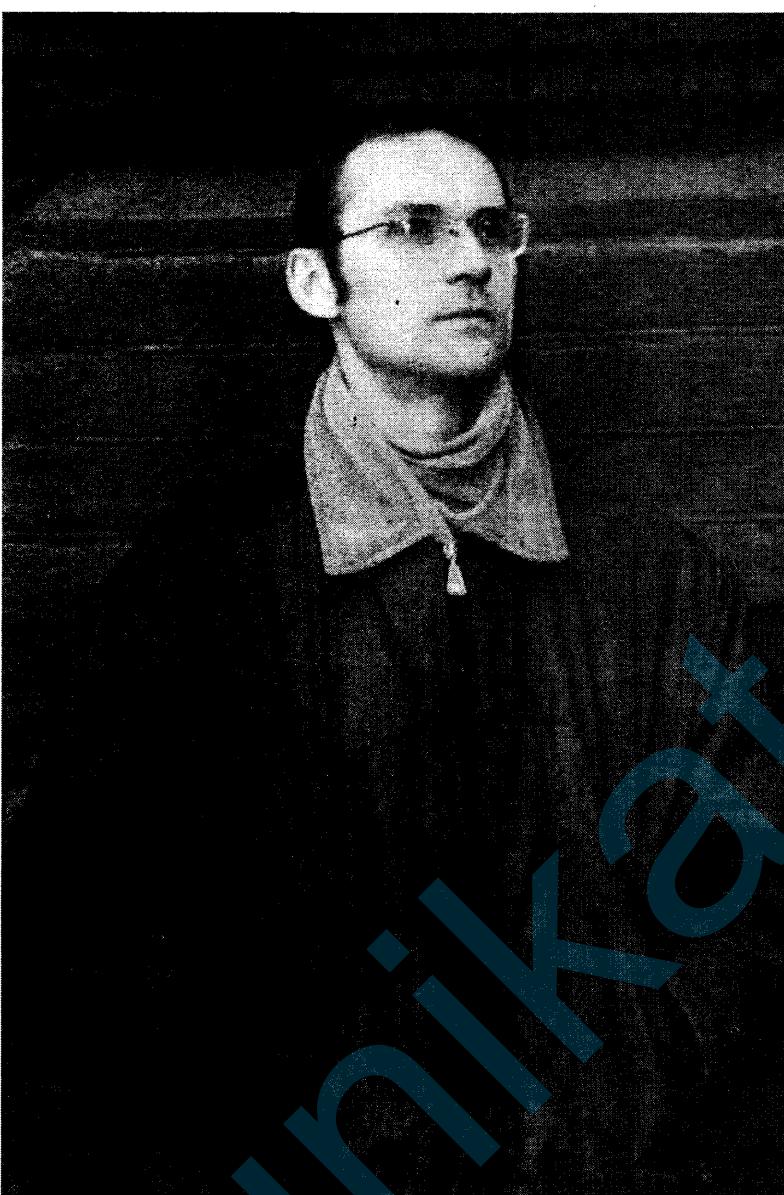
Mіхал Анемпадыстаў — мастак-плякатыст. На музычных інструментах ён актыўна ня грае і на сцэне не сьпявает. Але без знаёмства зь ім уяўленыне пра нашу рок-культуру было б няпоўным. Песьні на вершы Анемпадыстава сьпявалі на пачатку 90-х Кася Камоцкая і Лявон Вольскі. А складзены Mіхалам "Народны альбом" здолеў згуртаваць вакол сябе ўесь вышэйшы рокавы эшалён, апроч, хіба, Варашкевіча. З тae пары мінула ўжо некалькі гадоў, былі іншыя супольныя праекты. Празмены ў беларускай музыцы, пра навінкі апошняга году з Mіхалам Анемпадыставым гутарыць карэспандэнт "НН".

M.A.: Такога кшталту працягі зьяўляюцца, калі першая частка атрымлівае камэрцыйны посыпех. Пасыль першай часткі людзі чакаюць — і пойдуть на другую, нават калі там будзе поўны праўал. А "Народны альбом" — не камэрцыйны праект. Дыя тэма там завершаная, я ня ведаю, куды яе можна разъвіаць. Мы напісалі п'есу ў працяг альбому — крыху больш падрабязна распавялі, пра што сьпяваета ў песьнях. Ранейшы перыяд мусіў бы закрануць "Народны альбом-0". А "Народны альбом-2" мусіць паказаць ваенныя часы. Вайна — гэта страшная трагедыя, і гэта быў бы ўжо зусім іншы "альбом".

"Тры кіты"

"НН": Якая музыка Вам найбліжэйшая?

M.A.: Слухаю "Ольсу", напрыклад. Перад Калядамі цэлы месяц ад першай нядзелі сінежня буду слухаць "Святы Вечар". Мне вельмі падабаецца басанова, сёе-то з джазу. Люблю "карчомную" музыку — эстонскую, латыску, польскую. Гіп-гоп люблю, рэгі, блюз, але збольшага ў якасці фону. "NRM", "Краму", "Новыя Неба" трэба слухаць на канцэртах. Касю — лепиш за ўсё

Я, да жалю, ня пан

Я, здаецца, ня тут
Я, напэўна, ня там
Я, да жалю, ня пан
Я, на шчасьце, ня хам

Я твайго не вазьму
Я свайго не аддам
Вось мой дом, вось мой плот
Вось за плотам паркан

Ад нуды ды бяды
Уратуюся сам
Час зьбіраць камяні
Час расці камяніям

Я, да жалю, ня пан
Я, на шчасьце, ня хам
Я, здаецца, ня тут
Я, напэўна, ня там

Неакрэслены стан
Незавершаны лад
Я стаю на мяжы
Паміж дрэваў і хат

Вось дорога туды
Вось дорога назад
Там дубы ля вады
Тут шыпшыны сад

Я, здаецца, ня тут
Я, напэўна, ня там
Я, да жалю, ня пан
Я, на шчасьце, ня хам

Я стаю на мяжы
Я іду па нахы
Божа, дапамажы
Захаваць раўнавагу

"Шчасльвы, хто мае сяброў-музыкаў"

"НН": Пасыль шумнага посыпеху "Народнага альбому" Вы адчулі сябе "зоркай"?

M.A.: Не, бо мне гэта ня вельмі трэба. Да зьяўлення "Народнага альбому" я маліваў плякаты, і мяне ведалі як мастака-плякатыста, пісаў тэксты для Касі — і тыя, каму трэба, таксама мяне ведалі. Таму не атрымалася так, нібы я вылез пад сяйт ліхтароў і раптам стаў "зоркай". "Зорка" — гэта ня толькі ўзоровень знанасці, але і склад харектару, манера паводзінаў. Піт Паўлаў — "зорка": нават калі б ён ня быў такі вядомы, дык усё адно быў бы "зоркай".

"НН": Ці плянуета працят "Народнага альбому"?

на акустычным. Шалкевіча лепей таксама слухаць на канцэрце. Да таго ж, на яго шыз цікава і глядзець. А разам з Вайцюшкевічам можна яшчэ і пасьпявань.

Мне пашанцавала, я маю сяброў-музыкаў, магу слухаць іхныя песьні ў прыватнай кампаніі, пад акустычную гітару, пасыль канцэрту альбо проста так. Тады, я ніколі, адчуваецца дотык да мастакства, усё адчуваецца нязмушана і шчыра. Зь нейкіх выпадкова кінутых словаў, жартуў, гукаваў нараджаецца нешта новае. Мы аднойчы ехалі ў цягніку. Дземідовіч і Паўлаў, удаочы голос Ельцына, усё паўтаралі ўласныя жарт: "На чом дзержыца Расія? Расія, панімаіш,

дзержыцца на трох кітах: (паўза) на первым, втором і трэцім кіце". Яны голасна адточвалі гэтую фразу ўсю ноч. Іншыя пасажыры, мабыць, думалі, што едуць вар'яты з маніяй вельчи — уяўляюць сябе Ельцыным... А праз месяц зьявілася песьня "Тры чарапахі".

Не забываймася на Беласток

"НН": Беларускамоўны рок у сярэдзіне 90-х быў вельмі папулярны. Чаму на гэтай хвалі не зьявілася нешта новае? Чаму не адбылася зьмена пакаленіяў?

M.A.: Ня ведаю. Мо таму, што ў нас няма нармальнага шоўбізнесу: зарабляць творчасцю на хлеб беларускім музыкам у Беларусі складана. Адно за другое, і граныне року перастае быць прывабным заняткам.

Іншая прычына паляяе ў тым, што на пачатку 90-х было пра што кацаць. Паветра было насычана новымі ідэямі, новымі словамі, якія варта было агучыць. Сапраўдны рок-н-рол — гэта шчырая музыка. Яна не трывае надуманасці і паўтораў. Фразэалёгія (а значыць, і стылістыка) 90-х вычарпала сябе. Стагнація ў грамадzkім жыцці адбіваецца стагнаціем у мастакстве, рок реагуе на гэта

першую чаргу. Няма пра што кацаць — значыць, няма і каму кацаць. Прынаміс гэтак голасна, як гэта рабілася музыкамі 90-х. Калі паўстануць новыя асобы (а яны напэўна паўстануць), то гэта будзе іншя музыка, іншыя словаў, іншыя стылістыка. А мы чамусыці чакаем такіх новых, каб былі падобныя да папярэднікаў.

"НН": Дык хіба новыя музыкі не зьяўляюцца?

M.A.: Ёсьць, прыкладам "Стары Ольса". Яны працуюць у іншай стылістыцы: знайшлі сваю дзялку і асвойваюць яе. І музыка Сярэднявечча сёньня модная. Зъявілася асяродзідзе, якому такая музыка патрэбная: рыцарская "тусоўкі", фэсты... У апошні "Бардаўскай восені" ў Бельску ўдзельнічалі новыя людзі. Яны таксама робяць ужо іншую музыку.

"НН": Хто канкрэтна?

M.A.: Вольга Каленік зь Менску. Калі добра пойдзе, дык нешта цікавае будзе. Спадабаўся дуэт "4 і 8" зь Менску. Хлопцы граюць блюз, пішуць вельмі добрыя тэксты. Зацікавіў і Тамаш Суліма з Бельску — артыстычны малады чалавек. У яго ёсьць прага ствараць, і гэта цешыць.

На жаль, мы часта забываємся на Беласток, калі гаворым пра беларускую музыку. А Беласточына — калыска беларускага року: там ужо 10 гадоў запар адбываецца і "Басовішча", дзе фармавалася стылістыка нашага року, сама рокавая супольнасць, і "Бардаўская восень". Зноў-такі, вельмі цікавыя людзі. Ня буде называць імёны, бо ўсё адно нехта пакрывае дзіццца. Назаву толькі Юрку Асценіка. Нашай памылкай было тое, што ніхто не парупіўся пазнаёміць людзей у Беларусі з творчасцю "Брагі". У яго вельмі жорсткая музыка, ні да кога не падобная. Цяпер ён

Удзельнікі "Народнага альбому". Стаяць (зьлева направа): Слава Корань, Зыміцер Вайцюшкевіч, Аляксандар Памідораў, Міхал Анемпадыстаў, Лявон Вольскі. Сядзяць: Алег (Алесь) Дземідовіч, Вэрніка Круглова, Сяргей Ахрамовіч, Піт Паўлаў.

робіц праект "Zero-85" — большасць тэкстаў па-беларуску, ёсьць крыху па-польску і, здаецца, на іншых мовах.

Беласток патрабуе нашае ўвагі, а нам, безумоўна, патребна тое, што ўзьнікае там.

Патрэбны Поль Марыя

"НН": А якая музыка ў насмагла б быць пэрспэктыўнай?

M.A.: У краіне, дзе існуюць моўныя праблемы, бар'еры паміж беларуска- і расейскамоўнымі, мусіла б разъвівацца інструментальная музыка — у якасці нейкага разумнага кампрамісу. І яна магла быць камэрцыйнай.

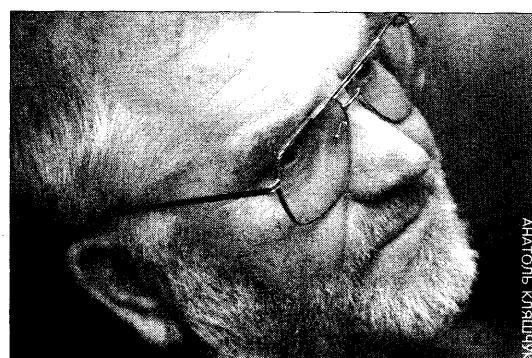
"НН": Кшталту аркестру Поля Марыя?

M.A.: Так, прафэсійная папса. Добрая цікавыя музыкі ў нас, калі верыць газетным публікацыям, ёсьць. Але пакуль што падобныя праекты абліжжаюцца адным толькі аркестрам Фінберга. Альбо яны папросту не даходзяць да шырокай публікі.

"НН": Беларускі рок стаў практична адной разъвітай нацыянальнай музычнай звязай. Такога посыпеху не дасягнулі ні бардаўская песьня, ні рэп, ні гіп-гоп. Чаму?

M.A.: Жанры зазнаюць свае пэрыяды папулярызацыі і запатрабаванасці. Так, бардаўская песьня, як і французскі шансон або польскі кабарэт, — гэта ўсё ж 60-я гады. Беларускае адражэнне канца 80-х прыпала на новую хвалю ў музыцы — вяртанье цікавасці да року на ўсім сьвеце. Таму рок стаў беларускай звязай. Шмат залежыць і ад асобы. Вось року пашанцавала, што ёсьць Кася Камоцкая, Ігар Варашкевіч, Лявон Вольскі, Слава Корань.

Гутарыў Аркадзь Шанскі

Маліnavы пах ды маліnavы звон

Лаўлю ў майм жэкаўскім "чырвоным гучнамоўцы", што на кухні, толькі хвост сыропных замілаваньняў нейкага расейскамоўнага беларускага літарата (тэмбрам падобнага да Спрынчана-старэйшага), які спавядзеца пасыля маскоўска-суздалльскіх "інтэграцыйных" сустрэчаў: "І ёсць моё есцесць наполнілось этим маліновым звоном, и вспомнілось, как мы с мамой собираем зноўным летним днём пахучую маліну... Чувство непрарывчага братства с великим русским народом открыло меня на новое стихотворение..."

Думаю сабе: ці то праўда так гладка лжэ, ці мо сапраўды мае такі неізвычайні инюх?

Бо выраз "маліnavы звон" падвойці ад французскага назову *Maline* бельгійскага гораду *Mechelen*, дзе патомныя майстры Кальдэрмансы выраблялі званы з адмысловым тэмбравым гучаньнем.

Дзіця бяз вока

У інтэрвію дэкана факультету журналистикі БДУ В.Вараб'ёва ("Звязда", 22 верасьня 2000 г.) чытаем: "...бо пакуль гэтай спрабай здараеца шмат нянек, але дзіця бяз вока" (прабачце за калямбур)..." Лёгка ўгадаеца арыентацыя на расейскія "У семи нянек дитя без глазу". Толькі тут у расейскай "глаз" мае сэнс "нагляд, увага, клопат" (таму і ўжываеца з канчаткам "-у" ў родным склоне).

У беларускай мове пра нядайных нянек згадваюць блізу дзясятку фразэалаігізмаў: "Дзе кухараў шэсьць, там нечага есць", "Дзе нянек многа, там дзіця бяз нога", "Дзе бабаў многа, там хата немяцена" і г.д.

Калямбур (фр. *calembour*) — выкарыстанне (звычайна з мэтай стварэння камічнага эфекту) падобнага гучаньня словаў (ці іхных частак) з розным значнінем. Напрыклад, піцменынкі — пісменынкі, інтэграсты — пэдрэасты. Так што нікага калямбу-

самаідэнтыфікеца ў пэўным культуралягічным кантэксьце. Можна быць звышадукаваным "чалавекам съвету", натуральна жыць у асацыяціях некалькіх народаў і моваў, але ёсць пэўная мяжа, праз якую пераступаць нельга. Калі я чытаю, напрыклад, царкоўны тэкст, пісаны па-беларуску і добраславёны праваслаўным краінцтвам, але сустракаю там выраж штталту "каючыся грэшнік", то кажу сабе: "Зылітуйцеся з прафанаў, Ваша Правялебнасць: марфалёгія вышэйшая за добраслаўленне!" Або дыктар БТ Косьцін цягам доўгіх гадоў прамаўляе: "аматары мастацкай гімнастыцы" (замест гімнастыкі), "прэзыдэнт Рэспубліцы Беларусь" (замест рэспублікі). Хацелася б у гэтай рубрыцы закрануць тое, пра што мала пішуць: як у нашым слове адлюстроўваеца наша самасць, наколькі непасрэдна мы контактуем съветам.

Пачаць нататкі хочацца зь лёгкага і займальнага: культуралягічных кур'ёзаў, народжаных фальшивай патэтыкай ды жаданьнем выглядаць рэспектабельна. Гэта вельмі часта здараеца, калі наша землякі прымірающе да расейскамоўнай узынёслай стылістыкі ці фразэалёгіі, плодзячы свае ды паўтараючы чужыя памылкі. За гады сабралася цэлая камора зь вязенькай...

ру ў спадара дэкана не атрымлілася. Проста калька з расейскай. Магчыма, спадар дэкан арыентаўваўся на французскую мову. Там ёсць падобнае: "Chez sept poitrices l'enfant sans yeux". Але ж тады трэба было адзначыць: "як кажуць французы". Ізноў калямбу не атрымліваеца.

Лоб і lobby

Ізноў жа ў "чырвоным гучнамоўцы" чую, а праз дзень у дзяржаўным друку чытаю сярод заканаворчых пасажаў тадышняга сыпікера ніжній палаты Малафеева: "Гэтае пытаньне нельга лабіраваць. Лабавая атака на пройдзе..."

Заканаворца не перапрашаў слухачоў за калямбур. Не зрабіла гэтага і дзяржаўнарадыяная журналісцкая аблуга.

Дзеяслу "лабіваць" паходзіць ад ангельскага *lobby* — вялікая залія, пачакальня, напр. у гатэлі на цокальным паверсе. У Еўропе і ЗША яна пазначаеца ў

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ

Дранько-Майсюк Л. Пээтаграфічны раман: Вершы, проза. — Менск: Кніга, 2002. — 111 с.: іл.

У новай кнізе Леаніда Дранько-Майсюка — разагі пра месцаў ў грамадстве, спраба стварыць мастацка-палітычны партрэт сучаснага беларускага аўтара. Прыдбаць кніжку можна ў кнігарнях "Съветач", "Цэнтральная", "Веды", "Падлісныя выданні", "Акадэмкніга". Каштуе яна 1500 рублёў.

Курапаты: Зборнік матэрыялаў / Грамадская ініцыятывы "За ўратаванне мэмарыялу Курапаты"; Грамадскі архіў найноўшай гісторыі пры ГА "Дыярыюш". — Менск, 2002. — 114 с.

Сярод узвыненых аўтарамі зборніка тэмай — гісторыя "адкрыцця" Курапатоў, асноўныя вынікі праведзеных тут археалагічных раскопак, фальсифікацыя дзяржавай прычынай смерці рабкораў, спробы "народнай" мэмарыялізацыі і, нарэшце, "курапацкая хроніка" пачатку XXI ст.

У кнізе ёсць мапы, на якіх пазначаныя месцы масавых забойстваў лю-

дзеяў у Беларусі ў межах Менску, а таксама дакументы па справе Курапатоў. Наклад аблікаваны — 299 асобнікаў.

Народная культура Беларусі: Энцыкл. дасвед. / Пад агульн. рэд. В.С. Цітова. — Менск: Беларуская энцыклапедыя, 2002. — 432 с.: іл.

Як выглядае бурка? Што такое вабік? Чым, на думку нашых продакў, былі шкодныя злыдні ды малочныя ведзьмы? Кампэтанты адказ да гэтых пытаньняў можна знайсці ў даведніку "Народная культура Беларусі". Каштуе даведнік каля 8000 рублёў, працае ў "Акадэмкнізе", "Съветачы", "Кнігарні пісменьніка".

Сянкевіч Г. Quo Vadis: Раман / Перакл. з польск. мовы П. Татарыновіча; Прадм., камэнтар, транслітарація лацін. тэксту ў кірылічны, рэд. В. Мартыненкі. — Менск: Медысон, 2002. — 412 с.

Знакаміты раман Нобелеўскага ляві-рэзата Генрыка Сянкевіча яшчэ 50 гадоў таму пераклай на беларускую мову ксёндз Пётра Татарыновіч. Але

кніга, выдадзеная ў Рыме, была даступна толькі беларусам-эмігрантам. І вось нарашце яе перавыдалі ў Беларусі. Адзіны мінус — малы наклад: усяго 300 асобнікаў.

Варава А. Этюды о Беларуси: Дорожные очерки: — Менск: Менсктыпраект, 2002. — 252 с.

Расейскамоўная кніга лёгка ў даступна распавядзе пра найпрыгажышыя і найцікавыя помнікі гісторыі Беларусі. Аўтар едзе старымі трактамі ѹ сучаснымі аўтаградамі па Меншчыне, Палесьсі, Панямоні, Плазері, ствараючы сваё гаштальту мастацкую мапу Беларусі. Малайніча апісаныя Горадня, Полацак, Менск, Косава, Ружаны, Астрэвечына, Браслаўшчына. Усе маршруты ѹ размешчаныя помнікі архітэктуры пададзеныя звялікаю дакладнасцю, што, калі зьбираецца ў падарожжа, гэтага выданьне дапаможа не заблукаць у чужых мясцінах. У "Акадэмкнізе" кніга каштуе 9500 рублёў.

Падрыхтавала Таццяна Вабішчэвіч

ліфце літарай "L". Як рэалія: залі перад Палатай Грамадаў у Вялікай Брытаніі ці ў Сенате ЗША, дзе дэпутаты парламэнту могуць сустракацца з грамадзянамі. Цягам сустрэчаў ідуць абмеркаваны, як найлепш правесці пэўны законапраект праз галасаванье. Гэта і называецца "лабіваць" — to lobby.

Да сваіх Пэнатаў

Беларускія сацыялістычныя журналісты вельмі любілі ўзыслед за расейскімі калегамі пераніўваць будзённыя рэчы на ўзынёслы лад: бульба — другі хлеб, буракі — салодкія карані, нафта — чорнае золата, лён, бавоўна — белое золата, рухаві — сталёвае сэрца, сяўба — веснавая баравыца за ўраджай, уборка — восенская баравыца за ўраджай, гной — вітаміны ўрадлівасці і г.д.

Пачаўшы ад некага таямнічае слова "пэнаты", сярэдні беларускі журфакавец сканструяваў замест выразу "вярнуцца дадому" ўзынёслы заменінкі: "вярнуцца ў родныя пэнаты". Магчыма, тут яшчэ ёсць нешта ад свайго: родныя хаты.

Пэнаты ж, паводле старых нарымскага міталёгіі, гэта хатнія

сямейныя боствы, якія ахоўваюць жытло, гаспадарку, запасы і скарбы пад зычлівым акрыццём "Бога запасаў" Пэнус (Penus). Лічылася, што ў кожным жытле могуць быць свае адметныя пэнаты. Аднак іх менш чым двое. Акрамя таго, кожны край, кожная зямля павінны мець сваіх пэнатаў-апекунуў.

Такім чынам, ідучы дадому, можна вярнуцца толькі да сваіх (родных) пэнатаў.

Вярнуцца ў Пэнаты мог толькі адзін чалавек — расейскі мастак Ілья Рэпін, бо Пэнатамі звалася ягона лецишча, што месцілася ў фінскім паселішчы Куокала блізу Санкт-Пецярбурга. Цяпер там музей.

Здаровы дух і здарове цела

Мала хто ня чуў лацінскага выразу (дакладней, часткі выразу) "Mens sana in corpore sano", які зазвычай перакладаецца "У здаровыя целе здаровы дух". Трактуюць яго звычайна паспартовамы ды ўжываюць, калі гаворка ѯдзе пра стадыёны, лядовыя палацы, джогінг і г.д. Маўляю, давайце займацца спортам, і дух наш узлуне. Аднак самая простая лёгіка прымушае задумашца, што нешта тут ня так. Варта ўзгадаць вухада Майка Тайсана ці хвілі Жабавіцкага на ўвесе TV-экрана. Які ўжо тут троюмф духу?

Гэты выраз узяты ў абесчаным выглядзе з сатырычнага вершавору рымскага сатырыка Ювэнала (каля 60 — каля 127 г. н.э.), дзе ён раіць грамадзянам: "Трэба майць (багоў), каб розум быў здаровы ў целе здаровы. Бадзёрага духу прасі, што ня ведае страху перад смерцю".

"Пажадана-аптымальны", а не "прычына-выніковы" характар гэтае максімі падкрэсліваў і ангельскі філё-засф-асьветнік Джон Лок (1632—1704) у трактаце "Пра выхаванье". Ён пісаў: "Здаровы дух у здаровыя целе — вось сапраўдная мяжа шчасці, якая можа быць на гэтым съвеце".

Вядомы мовазнаўца Вінцук Вячорка размаўляе з генэралам міліціі Барысом Тарлецкім

Кампакт-дышкі ад БМАгроўр:

ВОЛНЫЯ ТАНЦЫ: АЛЬТЭРНАТИВА ВУ (зборнік беларускіх гуртоў: "NRM", "Крама", "Палац", "Крыўі", "Нэйра-Дзюбэль")	6000 р.
HARDCOREМАНІЯ: ЧАДУ! (кампіляцыя айчынных гардкор-гуртоў: "Splenetic", "Partyzone", "Zet", "Дзе я ні я")	6000 р.
HARD LIFE-HEAVY MUSIC (кампіляцыя айчынных металічных гуртоў: "Gods Tower", "Znich", "Aquamorta", "Vir")	6000 р.
СЭРЦА ЭУРОПЫ IN ROCK (кампіляцыя беларускіх і польскіх гуртоў: "NRM", "Proletariat", "Крама", "Белы сон")	6000 р.
БЕЗ БІЛЕТА. "На Неба".	6000 р.
Mіхаель ЗАБЭЙДА-СУМІЦКІ. "Ластаўкі ў стрэсе"	6000 р.
Мікола РАВЕНСКІ. "Магутны Божа".	6000 р.
Сяржук СОКАЛАЎ-ВОЮНІ. "Нефармальны Беларус".	6000 р.
Віктар ШАЛКЕВІЧ. "Добрай раніцы".	6000 р.
ПАМІДОРАЎ. "Свята пакрадзенасе".	6000 р.
PARTYZONE. "Трэба рабіць".	6000 р.
НЭЙРА ДЗЮБЭЛЬ. "ПІОТКУКУК".	6000 р.
ТРОІЦА. "Журавы".	6000 р.
БЕ	

У суботу 7 січня БМА ладзіла "Вольныя танцы", што аб'ядналі ў сабе трох канцэрты. На ім бізнэсовец Зыміцер Дайніка выкупіў альбом "Partyzone" і задарма раздаў слухачам.

Танцы ў "Акварыюме"

7 січня "Вольныя танцы" аб'ядналі першы за год канцэрт "Крамы", прэзэнтацыю альбому сёлетняга пераможцы "Басовішча" — гурту "Partyzone", плюс вяртанне на сцэну "Імпэту" з новымі песнямі. Такім чынам, набыўшы адзін квіток у "Акварыюм", можна было паслуhaць трох сольных канцэрты розных па стылю каманды.

Прыхільнікі "Імпету" так і не пачалі колішняга гіту гурту — "Зусім няпроста", а ўсе астатнія песні зъмяшаліся ў нейкую гукавую (з-за апаратуры) і моўную (беларуска-расейска-ангельская тэксты каманды было досыць цяжка разабраць) канцу. Адну зь песняў вакалістка Даны прысьвяціла "Музыкальной газете" — дагэтуль нікто, здаеща, песьні пэрыядычным выданыям не прысьвячаў. Але дзеялі невыразнага гуку ў залі было досыць цяжка зразумець ідэю тae кампазыцыі.

З выходам "Крамы" заля заварушылася: пасылья леташнія прэзэнтацыі дыску "Хавайся ў будльбу!" бачыць музыку на сцэне не

даводзілася. Публіка, ссумаваўшыся па "Краме", "адрывалася" пад старыя гіты кішталту "Сьветлага анёла" або "Што дапаможа нам". Новых песен Варашкевіч не съпяваў. "А хто прыдумаў, што гурт павінен выпускаць па альбоме ў год і пасылья яго прэзэнтацыі ўжо рыхтаваць наступны? Гэта бязглаздзіца — мы будзем граць і запісваць што жадам і калі жадаем", — сказаў ён карэспандэнту "НН" пасылья канцэрту.

І ўсё ж вечарына задумвалася пад экстрэмальны гурт "Partyzone". Хлопцы прэзэнтавалі альбом "Трэба рабіць". Падчас іх выступу адзін з гледачоў — бізнэсовец Зыміцер Дайніка выкупіў усе наяўныя (каля шасыці дзясяткай) касэты з новым альбомам і раздаў слухачам. "Слушайце толькі беларускае. Гэта краіна будзе нашай", — сказаў Дайніка, калі яго выклікалі на сцэну.

Сяргей Будкін

На фота: вакалістка "Імпету" Даны

ВО ДЗЕ АРТ!

У менскім выстаўным цэнтры "Белэкспа" 6—7 січня адбыліся аж два спаборніцтвы цырульнікаў — IV адкрыты конкурс краіны па цырульным мастацтве і Кубак Менску па цырульным мастацтве ў дэкаратыўнай касмэтыцы. Паралельна адбываліся паказы мод, выставы прадукції вытворцаў парфумы ды касмэтыкі, працеваўлі візажысты й майстры бодыарту — мастакі, што малююць на чалавечым целе. Гледачы маглі назіраць за працэсам ператварэння чалавека ў рухомы шэдэўр.

Фота Анатоля Клешчука.

Падарожжы на Новы год

Адышлі ў мінулае тыя часы, калі за калядную вандроўку ў Польшчу трэ было выкласці ўсяго 20 даляраў. Яшчэ год таму паездка на выходныя ў Варшаву каштавала менавіта столькі. Прычым у кошт уваходзіла яшчэ некалькі паслуг, кшталту наяўнасці прафесійнага гіда ці наведанья заапарку.

16 гадоў — 123 тыс., да пяці — 47 тыс. Праезд на аўтобусе, пражыццё, навагодняя праграма, харчаванье й адмысловае шоў для дзяцей у чарапахах — 100 даляраў. За

раў вострых адчуванняў зацікаўшы гарнальнікі туры ў тую ж Польшчу. Тыдзень адчуваньняў каштую 230 даляраў.

Надакучыла ўсходняя Эўропа — можна выправіца ў Францыю, Галіндью й Нямеччыну. Дзеяцілісці тур абыдзеца ў 300 даляраў без уліку візы. Начаваць давядзеца ў дзвіюхзоркавых гатэлях, а за наведаньне музэяў ды тэатраў — плаціць з сваёй кішэні.

"Дарослы" квіток у Эўрадынснайлэнд пад Парыжкам каштую 35 зёра, вежа Эйфеля — 4—10 (залежыць ад таго, на які ўзровень падымашца).

А надакучылі зімовыя краівіды — добрага шляху ў сонечную Каталёнію за 500—600 даляраў. Што ж да экзатычных выспаў, кшталту Мальдіваў, дык квіток туды каштую 1000 даляраў. Сустрэце Новы год, хаваючыся ад пікучага сонца.

Аляксей Чубат

на экранах

Сабака — сябра чалавека!

Пра эта лішні раз нагадвае амэрыканскі фільм "для сямейнага прагляду" (г.з.н. без мачылава і каканья) "Скубі-ду" (так звязуць галоўнага персанажа — сабаку).

Такі фільм міжволні параўноўваеш зь "Белым Бімам Чорным Вухам" Траяпольскага ды "Добрым хлопцам Дзікам" Максіма Танка. Сваю трактоўку прапануе Галівуд: Скубі-ду не дae прынесыці сябе ў ахвяру злым сілам і tym уратоўвае ўздзячнае чалавецтва ад паглыблення ў цемру. Аднак "Скубі-ду" цяжка параўнаць з "Гаспадаром і яго сабакам" Томаса Мана або "Фляшам" Вірджыніі Вулф. Гэтая кіношака — экранізацыя не высакаякаснага літаратурнага твору, а газетна-часопісных коміксau. Дый арыгінальнага сюжэту "Скубі-ду" ня мае, а ўяўляе сабой супакунасць спасылак на іншыя блябастэры.

Рэалнасць амаль кожнага галівудзкага фільму — гэта казка з элементамі сапраўданага жыцця. У "Скубі-ду" казачны антураж падкрэсліваецца: прыдуркаваты сабака вярзе лухту, сілкуеца гамбургерамі, ходзіць у жаночай сукенцы — і нікога гата не зьдзіўляе. Як не зьдзіўляе, што галоўным мярзотнікам аказваецца не экстравагантны ўладальнік вострава (Роўэл Аткінсан), а іншы гаварлівы сабака — разумны і небяспечны вар'ят.

Успрымаць усур'ёэ гэту казку немагчыма. Таму кожны эпізод зъмяшчае прыколы,

часам бязглаздзия, і жарты, часам "туалетныя". Аднак дзякуючы дынамічнаму мантажу і больш-менш стараннай гульні актораў юны глядач можа засвоіць прыблізна наступныя ісціны: 1) сяброў нельга кідаць у бядзе, 2) трэба шанаваць сяброў, не зважаючы на ўсе іхнія прыбавахі ды нестандартныя паводзіны, 3) за дабро і съявіло ва ўсім съвеце трэба змагацца да апошніяга. Зразумела, дзеля навучанняння такім важным ісцінам Галівуду не шкада пары мільёнаў.

А мне "Скубі-ду" нагадаў, што некалі і "Беларусьфільм" здымаў карціны, якія каштавалі танна, але нагадвалі юным гледачам тая ж простыя і каштоўныя ісціны. Таму "Скубі-ду" выклікае і съмех, і захапленыне, і настальгію, і шкадаваныне.

Ягор Конеў

Вольга Цяцёркіна

Полацкія прывіды

Цяжка паверыць, што Полацак насамрэч існуе. Што ёсьць тысячагодовае места, якое стаіць на паганскіх капішах, заклітых скарбах, езуіцкіх лёхах, шмат'ярусых могільніках, схонах і съметніках. Ён нагадвае стопавярховы будынак, на самым вершачку якога жывём мы. Падмурак і першыя паверхі схаваныя ад нас хмарамі непацьверджаных гістарычных звестак. Адтуль мы чуем ціхую казань апостала Андрэя і тупат гунскіе коньніцы. На лёдкью дзясятага паверху выходзіць Рагнеда: ці ня едуць з Кіева сваты? Іван Жахліві з стральцамі, коньмі, аркебузамі, гарматамі, папамі і плахамі падымаецца ў грузавым ліфце на шасьцідзясяты паверх. На кавалачку паперы — адрас: кв. 1563. На дзевяностым — рамонт: біскуп Сямашка выносіць з Сафіі ўніяцкае начынне і скідае ў съмецьцправод. Але хто гэта сълізгае між паверхамі, не зважаючы на съцены і столевыя перакрыці? Чые — здавалася б, зусім не вызначальная ў гісторыі места — імёны ад дзеда-прадзеда ведаюць сэнняшнія палачане? Гаворка пра полацкіх прывідаў, неадменныя атрыбуты любога старога места. Рэестраваць і упарадковаць звесткі пра іх нам дапамог пісьменынік Уладзімер Арлоў — найбуйнейшы на сэння спэцыяліст па полацкіх зданях.

Андрэй Скурко

Айцец Пап

Калі Папа Клімент XIV у 1773 г. забараніў Таварыства Езуіса ва ўсім сьвеце, езуіты ацалелі толькі на беларускіх землях, захопленых Расейскай імперыяй. Сталіцай ордэну стаўся Полацак. У месці па-ранейшаму працаваў езуіцкі калегіум, які ў 1812 г. ператварыўся ў Акадэмію. Там вучылася 700 студэнтаў, лекцыі чыталі выкладчыкі з Італіі, Нямеччыны, Аўстрый, ставала ѹ беларусаў.

Езуіты не былі насупленымі занудамі, засяроджанымі толькі на спрахах адукатарскіх і духоўных. Съведчанье гэтаму — на-

стварыў образ вясёлага манаха — зь вялікім келіхам, ёмітай пляшка ды ключамі ад вінарні. Выява тая ўпрыгожвае кніжную паліцу Ўладзімера Арлова.

Габрыэль Грубэр

Яшчэ адзін езуіт, які дагэтуль ня мае супакаення, — Габрыэль Грубэр. Яго называлі “душою, розумам і правадыром беларускіх езуітаў”. Матэматаік, гісторык, хімік, музыка, мэдык, мастак, кандытар — усё, што што браўся Габрыэль, у яго ўдавалася. Ён вольна гаварыў сямю мовамі, быў генэралам Ордэну, рэкторам створанага ў Пецярбургу езуіцкага калегіуму. Гэта ён ініцыяваў ператварэнне полацкага калегіуму ў Акадэмію. Але пабачыў плён сваіх намаганняў не паспѣў: трагічна загінуў пад час пажару ѿ сваёй рэзыдэнцыі. Найверагодней, загарэлася яна на проста так: таленавіты і маўтны Габрыэль Грубэр меў до сцьць зайдзрошнікаў і ворагаў.

Ягоная здань упадабала па-лацкі езуіцкі “гарадок”, які фрагментарна аца-леў да нашага часу. У адным з карпушоў месціцца шпіталь Міністэрства абароны. На жаль, гэта ўстанова закрытага тыпу, і высьветліць у пацентатаў, ці часта езуіцкі генэрал там зьяўляеца, досьць складана. Прыменейш думачь, што Габрыэлю, як аматару мастацтва, больш даспадобы новая карцінная галерэя, што адчынілася ѿ мурах Акадэміі напрэдадні сёлетніх “Дажынак”.

Францускі гусар

Паблізу Ніжняга замку, у цёмных прысадах вала Івана Жахлівага, можна сустрэцца з прывідам у мундзіры францускага гусара. Існуюць дзве вэрсіі што да ягоная паходжання. Згодна з першай, гусара таго атруціла маладая мілосъніца-шляхцянка, якой ён здрадзіў з шынкаркай. Паводле іншай вэрсіі, “Чорны афіцэр” — несупакоеная душа аднаго з францускіх ваякаў, што пахаваны ѿ брацікіх магілах на беразе Дзьвіны.

Прывид айца Пала дагэтуль зьяўляеца ѿ кілодорах былога езуіцкай акадэміі. Там яго, відаць, і пабачыў мастак-кераміст Але́с Бердашкевіч, які

Дзяўчынка-габрэйка

Паблізу Полацку, на Валовай азярніне, дзе ѿ паганскаі часы было капішча Перуна і Бабы-Ягі, людзі почасту бачаць здань ма-

леңкай габрэечкі зь белым ад жаху тварыкам, чуюць ейны плач. У 1563 г. Полацак, які тады пераўзыходзіў багацьцем сталічную Вільню, захапілі войскі Івана Жахлівага. Усходні цар пастанавіў зыншчыць усіх “іншаверцаў”. Пачалі з габрэяў. Іх, як съведчыць летапіс, стральцы тапілі ў Дзьвіне ды ѿ Валовай азярніне, сьпіхвалі ѿ палону пад лёд. Дзіва што тая напалоханая габрэечка някня можа супакоіцца.

Ня быў маскоўскі цар літасціў й да туцайшых аднаверцаў: како пабіў, како ѿ палон вывеў. Пад ягонай рукой Полаччына абязлюдзела.

Адам, Дамінік і Пётра

Пасля зыншчэння юдэяў і мусульманаў, стральцы Івана Жахлівага ўзяліся за каталікоў. У лік ахвяраў трапілі манахі Адам, Дамінік і Пётра. Тры здані час ад часу зъяўляюцца ўнаучы калія мігілак съвятога Кс-

вэр'я, палохаючы закаханых і аматараў прадукцыі полацкага вінзаводу, што, пабачыўшы трох ѿмных постаці ѿ сутанах з ка-плюшонамі, умэнт цверазеюць.

Котка з сапфіравымі вачымі

У сярэдзіне XVI ст. у Полацку жыла выляжанка (путана, кажучы сучасна моваю) Даміцэля. Яна была вядзьмаркаю і магла ўвесну перакідацца ѿ котку ды маркітавацца з катамі. У жаночым абліччы Даміцэля спакусіла процыму палачанаў і гасціў старажытнага гораду. Мужчынамі не абліччоўвалася — і ѿ ка-шэчым, і ѿ чалавечым абліччы была бісэксуалкай.

Аднойчы на яе вабноты зъяўнуў увагу сам Сыцяпан Батура. Выляжанка трапіла ѿ абыдымкі караля, і яны з прыемнасцю бавілі час. Але нехта з прыдворных (відаць, ваявода Кашир Бекеш, які дбаў пра дзяржаўны інтэрэс) вырашыў, што вялікаму князю на варта рэгулярна класціся ѿ ложак з жанчынаю лёгкіх паводзінаў, нялэўнага паходжання і сумнёўнай будучыні. І Даміцэлю пачаставалі адмысловым віном. Канаочы ад атруты, яна ператварылася ѿ котку з сапфіравымі вачымі, скочыла з ложкі і зьнікла ѿ анфілядах княскага палацу.

Цяпер котку-Даміцэлю можна

Вялікі князь і кароль Сыцяпан Батура быў сярод тых, хто трапіў у гарачыя абдымкі вядзьмаркі Даміцэлі. Стары дрэварыт.

бачыць у месцівавыя ночы на Верхнім замку, калі Сафіі. Часам яна перакідаецца ѿ жанчыну, каб спакусіць якога начнога мінака праста за Барысавым каменем.

З Іллюстраціі быв Георг Крайдлін, М. Д. ЛХІ.
Маскоўскія купідоны. Стральцы Івана Жахлівага заляцаюцца да беларускіх жанчын даступным ім способам.

Людка Сільнова

Ты не тэлефануеш мне

I.
Наіве
А ці ў змрочным съне —
Ты не
Тэлефануеш мне.

Мінае дзень,
За ім другі —
Як нізка
Пэрлін дарагіх,
Падораная
Мне Айцом,
Ірвецца
Перад дзён канцом...

II.
Ты не
Тэлефануеш мне.
Вайна спакою!
Мір вайне!

Ружанец
Несказаных слоў
У лужыну ўпушчу,
У кроў.
Навокал — стогнучь.
І бягучь...
Машыны,
Фабрыкі гудуць!

III.
Наяве?
А ці ў змрочным
съне?..
Ты не
Тэлефануеш мне.

Аднойны

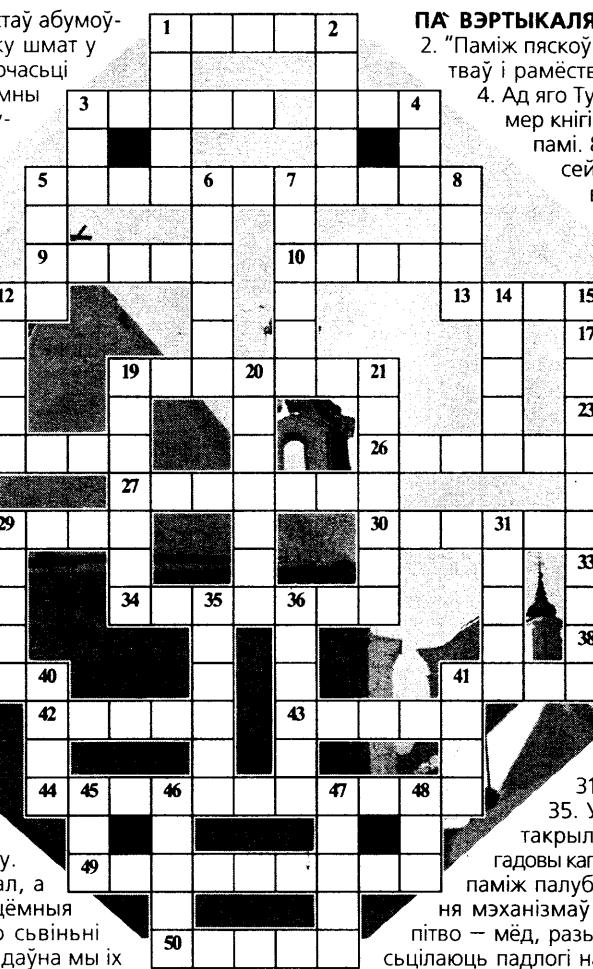

Съветлы ранак мне
Падкажа:
Гэты боль — міне.
Мінае ўсё.
Мінаем мы...
Як съвяты
Пасярод зімы.

Крыжаванка

Склой Сяргей
Петрыкевіч

ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ: 1. Тоё, што для марксістай абумоў лівае надбудову. 3. Гэтых устаноў адпачынку шмат у беларускіх прафсаюзах. 5. Слуцкую ... па вытворчасці шаўковых паясоў заснавалі Радзівілы. 9. Прывесны пах, а ў Менску таксама гатунак хлеба. 10. Конусападобны канал для рэгулявання патоку вадкасці ці газаў. 11. Яны бываюць у мастох і дамох. 13. Збудаванье для трэніровак і спаборніцтваў па вэля- і маспспорце. 16. Доўгая паласа з тоўстай скury або моцнай тканіны для перадачы руху ад аднаго шківа да другога. 17. Да гэтай ракі ў Расте разълягалася Вялікае Княства Літоўскага ў часы свайг найбольшай магутнасці. 19. Фільм Альмадавара. 22. Гонкі на байдарках і 23. Беларускі рок-гурт, а таксама парыванне, напорыстасць. 25. Зямельны ўчастак сялянскай сям'і. 26. Аўтар опэры "Дзікае паліванье караля Стхана". 27. На іх дагутуль гавораць, асабліва на Палесьсе. 28. Другі міністар замежных справаў Беларусі. 30. Узброеныя сілы. 32. На камунальныя паслугі яны ўсё растуць і растуць. 33. Канец – справе 34. Вінтакрылы лятальныя аппарат, палірэднік гелікоптера. 37. Машына па-ангельску. 38. Выбівайце іх у касе. 39. Каштоўны мінерал, а таксама завод у Менску. 41. У гэтым горадзе цёмныя ночы. 42. Найлепшае багацце: у адных яго сцвінны зьвілі, да других ён приходзе па шкодзе. 43. Нядайна мы іх паміналі. 44. Вялікае ўменыне. 49. Раней ён замяняў грамадскі транспарт. 50. Тоё, што напісаны або надрукаваны, частка моўнай плыні.

ПА ВЭРТЫКАЛЯХ: 1. Афрыканская моўная група. 2. "Паміж пяскоў эгіпецкай зямлі". 3. Заступнік мастацтва і рамёстваў у старожытна-егіпецкай міталёгіі. 4. Ад яго Тураў стаў. 5. Родная, матына 6. Памер кнігі, аркуша, старонкі. 7. Вадаспад з уступамі. 8. Лукашэнка ніяк не аддаўшы яго расейцам. 11. Слой паніжанай вязкасці ў верхній мантні Зямлі, які падсыцілае літасферу. 12. Не анод, але таксама электрод. 14. Запаленне сълізістай абалонкі носа. 15. Горад на поўнач ад Мазыра. 16. Празмерная пахала. 18. Пра гэта мараптікі стомленыя. 19. Радзіма мамалыгі. 20. Продукт акіслення, які ўтвараецца на паверхні нагрэтага металу пры ўзаёмнай мадзеяніі з паветрам. 21. Аднародная сумесь некалькіх рэчываў у выглядзе вадкасці. 22. Квадрат гіпатаэнузыроў суне квадрату 24. Від мастацтва, практыкаваны наведнікамі дыскатэк. 29. Эстонскі горад, дзе жывуць расейцы. 31. Пад яго іншы раз кладуць справы. 35. У старых пабудовах гэтых перапочатакрылых насякомых хаваюць "пятназадыкі". 36. "Акоў паломаных ... ". 40. Месца паміж палубай і сподам судна для разъмяшчэння мэханізмаў і грузаў. 41. Абрарадавае беларускае пітво – мёд, разьведзены гатаванай водой. 45. Ім высыцаючы падлогі на Семуху. 46. На іх, паводле Сокала-Воюша, кроў. 47. Так можна пераносна называць і савет рэспублікі. 48. "Быў час, быў ... , была элоха".

Адказы ў наступным нумары.

Лапы мерзнуць!

Адзін сабака адчуў, што наўдыходзіць час, калі ён пераўтворыцца ў Граждана. І, пакуль яшчэ былі сілы, вырашыў павярнуцца сібірскія рэкі ў Азію, каб і смаркавыя вярблоды адчуць радасць жыцця.

Аднаму сабаку прысынілася, што ён Шамаханская царыца і яму ўсе гражданы служаць. А Граждану сыніліся чорныя малычкі, якіх ён бачыў у заапарку.

Адзін сабака прастыў і не пайшоў на працу. Да яго прыбег Граждан і прапанаваў адрасы ад старога міру і выпіць адэкалёну.

У аднаго сабакі з надыходам маразоў зрабілася халодна ў кватэры. У іншага сабакі прапала гарачая вада. І толькі Граждан радаваўся: ад марозу ў яго ўложку падохлі ўсе блокі.

Адзін сабака пасылізнуўся і апрытомнеў загіпсаны ў лякарні. Граждан пасылізнуўся і доўга ляжаў на тратуары, а калі ачунку, сказаў: "Зь біялагічскай точкі зорні яйданоскасць кур мала засіці ад прысутствія пітуха..."

Аднаму сабаку стала халодна, і ён ціпела апрануўся. А Граждан, адчуўшы холад, пачаў званіць у міліцыю і патрабаваць прадаўжэння банкету.

B.K.

Аўдыё, відэо, СД, кнігі ў Гомелі:
плошча Пайставання – штонядзелю да 13.00.
Тэлефон: 45-11-51. E-mail: bandrej@tut.by

маці ад чужых людзей дазваеца, што яе сын — беларускамоўны. Нейкая няўдалая алегорыя.

К.Т. з Магілёўскай вобл. Адносіны паміж кіраўнікамі дзяржаваў, як і між людзімі наагул, мусіць вызначацца не эканамічным становішчам, а чалавечай годнасцю і ўзаемапавагай.

Мікалаю Г. з Маладечна. Зваротаў да презыдэнта Беларусі "НН" не друкуе. Матэрыялы Ваша справы перадамо ў Праваабарончы цэнтар "Вясна".

Віялеце П. з Каstryцы. "НН" стала пісць пра палітыку болей, бо незалежных выданняў, якія пра яе пішуць, няшмат. Пра "мастацтва" пішам як міні. Тэлепраграма апчаджае грошы: чытачам не даводзіцца да "НН" купіць яшчэ нейкую газету адмыслова дзеля праграмы. А ў нас чалавек можа чытаць яе па-беларуску клясычным правапісам. Такога больш ні ў якай газэце няма.

Наша Ніва
незалежная газэта
заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўны рэдактар "Нашай Ніве":
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906–1914),
Янка Купала (1914–1915), А.Луцкевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991–2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бакшанская
галоўны рэдактар	Андрэй Дынько
выпушкны рэдактар	Сяргей Ерш
карэктар	Сяргей Петрыкевіч
карэктарка	Галіна Рабянкова
нам. галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
тэхнічны рэдактар	Андрэй Чык
выдавец і заснавальнік	Фонд выдання газэты "Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, (0296) 13-32-32.
E-mail: nn@promedia.by
www.bn.by

© НАША НІВА. Спасылка на "Нашу Ніву" авалязковая, 8 палос форматам А2. Друкарня РУП "Выдавецтва "Беларусь Дом друку". Менск, пр. Скaryны, 79. Рэдакцыя не насе адказнасці за змест рабізных абелестак. Кошт свабодны. Пасывачанне аб элістрацыі перыядычнага выдання № 581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзеное Міністэрствам інформацыі Рэспублікі Беларусь. Юрдычны адрес: г. Менск, вул. Калектарная, 20а/2а.

Наклад 3901.
Нумар падпісаны ў друк 11.12.2002.
Замова № 8483.

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНай АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (на больш за 15 слоў) БІСПЛАТНА. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст

Імя і прозвішча
Адрес, тэлефон